

Friesland Bank NV

Beursplein 1
8911 BE Leeuwarden

Postbus 1
8900 AA Leeuwarden

Telefoon 058 299 44 99
Telefax 058 299 45 91

Internet: www.frieslandbank.nl

Financieel

Jaarverslag 2005

Friesland Bank

Inhoud

5	Profiel van de bank
6	Bericht van de Raad van Commissarissen
8	Kerncijfers
10	Verslag van de Raad van Bestuur
17	Jaarrekening
18	Geconsolideerde balans per 31 december 2005
20	Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2005
21	Geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen over 2005
22	Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2005
23	Grondslagen
28	Toelichting op de geconsolideerde balans
39	Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening
45	Additionele toelichtingsinformatie
55	Toelichting eerste toepassing International Financial Reporting Standards
61	Belangrijke deelnemingen
63	Overige gegevens
64	Accountantsverklaring
65	Personalia Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen
66	Vestigingen van de bank
67	Dochterondernemingen

Profiel van de bank

Friesland Bank NV is een zelfstandige bank die persoonlijke dienstverlening combineert met professionele expertise. Friesland Bank is er voor particulieren, instellingen en ondernemers die hechten aan een bank, waar advies en maatwerk op de eerste plaats komen. De strategie van de bank is erop gericht vanuit een blijvende zelfstandigheid haar marktpositie verder uit te bouwen. Friesland Bank heeft A-ratings van Moody's Investors Service en Fitch Ratings. Met een balans-totaal van 9,1 miljard Euro is Friesland Bank in grootte de zevende algemene bank van Nederland. De bank heeft 36 kantoorvestigingen, waaronder rayonkantoren in Leeuwarden, Heerenveen, Drachten, Groningen, Assen, Alkmaar, Zwolle en Enschede.

De aandelen van Friesland Bank NV worden via Friesland Bank Holding NV gehouden door de Vereniging Friesland Bank te Leeuwarden. De vereniging heeft tot doel het instandhouden van Friesland Bank als bankinstelling met een eigen identiteit en cultuur.

Credit ratings

	Moody's Investors Service	Fitch Ratings
Long-term	A3	A
Short-term	P-1	F-1

Bericht van de Raad van Commissarissen

Bericht van de Raad van Commissarissen aan de Algemene Vergadering van aandeelhouders

Hierbij bieden wij u aan de jaarrekening 2005 van Friesland Bank NV zoals deze door de Raad van Bestuur is opgemaakt en waarmee onze Raad kan instemmen. Conform het bepaalde in artikel 24 van de statuten is de jaarrekening door Ernst & Young Accountants gecontroleerd en van een goedkeurende verklaring voorzien.

Wij stellen u voor om de jaarrekening 2005 vast te stellen zoals deze is vermeld in het jaarverslag 2005 van de vennootschap. Tevens stellen wij u voor het dividend over 2005 overeenkomstig het voorstel van de Raad van Bestuur te bepalen op 7.282.000 Euro en de resterende nettowinst ad. 69.443.000 Euro toe te voegen aan de reserves van de vennootschap.

In het verslagjaar kwam de Raad van Commissarissen achtmaal in vergadering bijeen.

Veel aandacht ging uit naar de formulering van de nieuwe strategie van Friesland Bank NV. Uitgebreid is stilgestaan bij het vooronderzoek welke uiteindelijk heeft geleid tot de gemaakte strategische keuzes. Dit vooronderzoek bestond onder meer uit een klanttevredenheidsonderzoek, een medewerkertevredenheidsonderzoek en een strategische analyse welke is uitgevoerd door een extern adviesbureau. De Raad van Commissarissen steunt de door de Raad van Bestuur gemaakte keuzes, waarin een duidelijker commerciële focus en een verbetering van de procesvoering centraal staan. De Raad zal in 2006 het implementatieproces intensief volgen.

Tijdens de bijeenkomsten werd verder aandacht besteed aan de ontwikkeling van de balans en resultaten van het bankbedrijf. Verder heeft de Raad van Commissarissen ruim stilgestaan bij het risicobeleid en -beheer, alsmede de beheersing van kredietrisico's. Gedurende het verslagjaar is meer tijd ingeruimd voor compliance binnen Friesland Bank, in lijn met de toenemende introducties van wet- en regelgeving.

Wat de voorgenomen invoering van het systeem Globus betreft heeft de Raad van Commissarissen moeten constateren dat de voortgang en de verwachte resultaten onvoldoende waren. De rol van Globus zal worden meegenomen in de verdere uitwerking van de strategie.

Met de Ondernemingsraad of een vertegenwoordiging daarvan heeft de Raad van Commissarissen in het afgelopen jaar constructief overleg gevoerd over een veelheid van zaken waarbij met name de te maken strategische keuzes centraal stonden.

De Raad van Commissarissen heeft in enkele vergaderingen, zonder de aanwezigheid van de Raad van Bestuur, onder meer het eigen functioneren en dat van de Raad van Bestuur geëvalueerd.

Het Credit Committee kwam viermaal in vergadering bijeen, het Audit en Compliance Committee zesmaal. De jaarrekening, het accountantsrapport en de management letter zijn besproken in aanwezigheid van de externe accountant. De remuneratiecommissie en de beloningscommissie hebben zich in meerdere bijeenkomsten gebogen over de beloningsstructuur van de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur.

Wij stellen u voor aan de Raad van Bestuur decharge te verlenen voor het gevoerde beheer. Voorts stellen wij u voor de Raad van Commissarissen decharge te verlenen voor het gehouden toezicht.

In het verslagjaar werd afscheid genomen van de heer mr. drs. A. Offringa, die 15 jaar bestuurder is geweest van Friesland Bank NV. Mede door zijn inzet, toewijding en vakmanschap heeft de bank de afgelopen jaren belangrijke voortgang geboekt op het gebied van winstgevendheid en weerstandsvermogen. De Raad van Commissarissen is hem hiervoor zeer erkentelijk.

De heer J. de Vries was in 2005 aftredend en als lid van de Raad van Commissarissen niet herkiesbaar. De vacature werd ingevuld door mevrouw mr. L. Lindner, die haar functie in de Raad per 1 oktober 2005 heeft aanvaard. De Raad van Commissarissen is dank verschuldigd aan de scheidende commissaris voor zijn bijdrage aan de ontwikkeling van Friesland Bank.

De Raad spreekt zijn waardering uit jegens de Raad van Bestuur en de medewerkers van de bank voor de door hen getoonde inzet en de resultaten die zijn bereikt.

Leeuwarden, 29 maart 2006

Raad van Commissarissen:
prof. drs. K. Wezeman, voorzitter
mevr. mr. L. Lindner, secretaris
J. Keijzer
drs. H. Visser
drs. L.M.L.H.A. Hermans
dr. G. Benedictus
A. Oosterhof

Kerncijfers

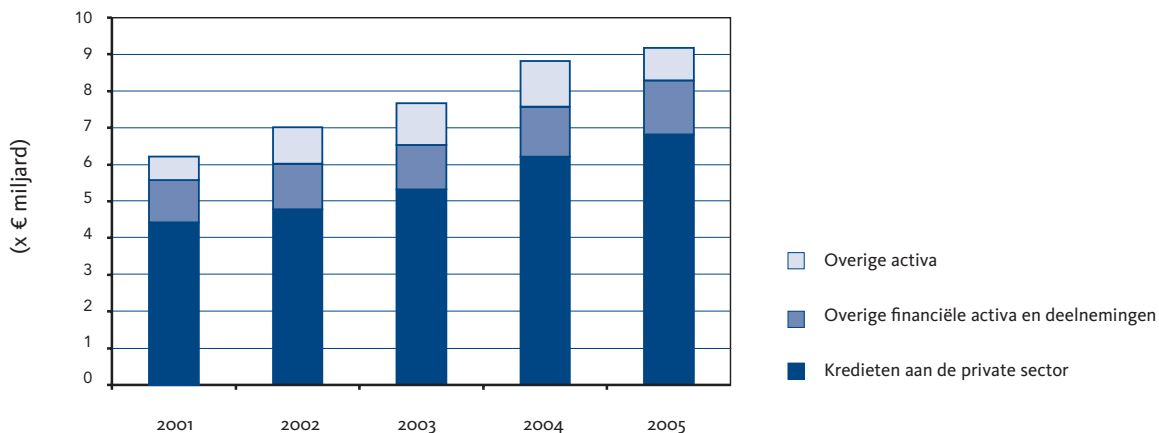
	Kerncijfers¹	2005	2004	2003	2002	2001
(x € mln)	Balansgegevens					
	Balanstotaal	9.093,7	8.813,3	7.725,8	6.971,4	6.242,0
	Kredieten	7.028,4	6.454,2	5.526,5	5.056,1	4.460,9
	Spaargelden	1.979,3	1.997,1	1.700,4	1.657,0	1.518,0
	Overige toevertrouwde middelen	3.100,3	2.934,2	2.817,2	3.080,1	3.009,3
	Schuldbewijzen	2.209,6	2.245,6	1.805,1	859,5	288,0
	Eigen vermogen	819,8	715,7	560,1	489,2	448,0
	Aansprakelijk vermogen	1.154,0	996,6	858,6	742,0	695,5
	BIS-ratio (kernvermogen in %)	13,4	12,9	12,0	12,5	11,9
	BIS-ratio (totaal vermogen in %)	13,4	12,9	12,4	12,1	12,6
(x € mln)	Resultaatgegevens					
	Operationele inkomsten	354,2	281,9	168,2	182,4	160,0
	Operationele bedrijfslasten	191,3	164,8	106,9	106,9	97,8
	Bedrijfsresultaat	162,9	117,1	61,3	75,5	62,2
	Waardeveranderingen	66,5	28,1	17,5	35,0	17,0
	Operationeel resultaat	96,4	89,0	43,8	40,5	45,2
	Nettowinst ² exclusief buitengewoon resultaat	76,7	71,3	52,9	48,0	44,3
	Nettowinst ² inclusief buitengewoon resultaat	76,7	71,3	52,9	48,0	101,0
	Efficiency-ratio (in %)	54,0	58,5	63,6	58,6	61,1
	Rendement eigen vermogen ³ , exclusief buitengewoon resultaat (in %)	11,5	12,8	10,1	10,2	10,9
	Rendement eigen vermogen ³ , inclusief buitengewoon resultaat (in %)	11,5	12,8	10,1	10,2	24,9
(x €)	Gegevens per aandeel					
	Gemiddeld aantal uitstaande aandelen	37.463	37.463	37.463	37.463	37.463
	Winst per aandeel (exclusief buitengewoon resultaat)	2.047	1.903	1.411	1.281	1.183
	Intrinsieke waarde per aandeel (exclusief perpetual)	18.546	15.768	14.951	13.058	11.959

¹ 2004 en 2005 op basis van IFRS, 2001 tot en met 2003 op basis van Dutch GAAP

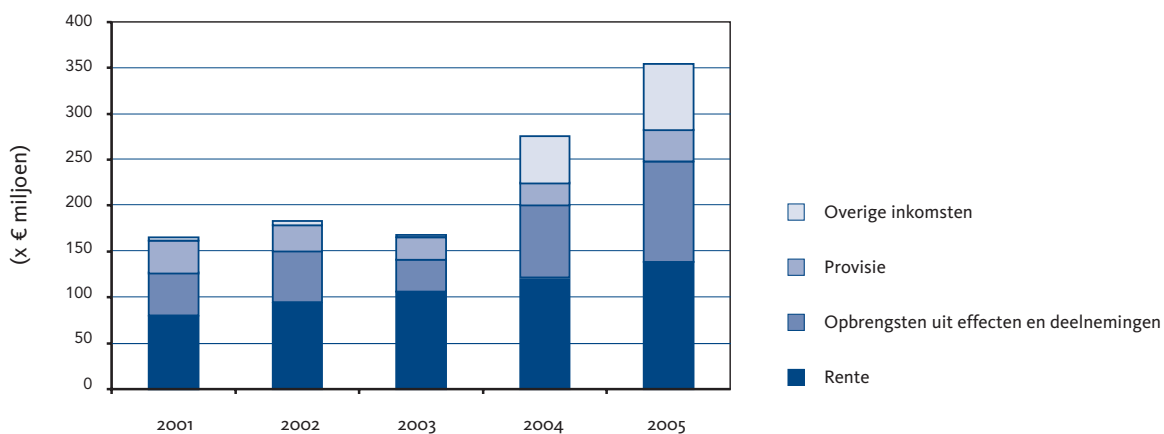
² betreft nettowinst beschikbaar voor aandeelhouders

³ rendement eigen vermogen 2004 en 2005 inclusief belang van derden

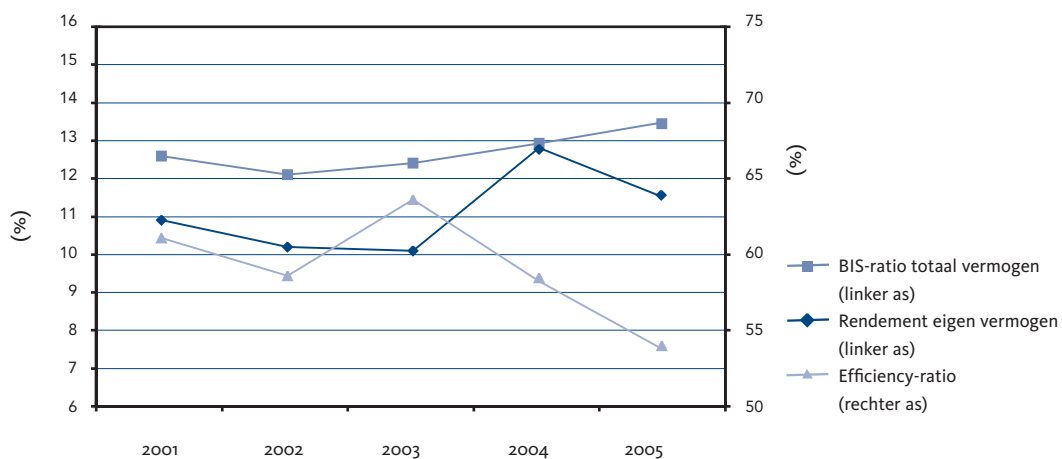
Ontwikkeling balans

Ontwikkeling operationele inkomsten

Ontwikkeling ratio's

Verslag van de Raad van Bestuur

Algemeen

De bank is tevreden met de uitkomsten van de groep. Het aantal nieuwe klanten, zowel particulier als zakelijk, steeg opnieuw flink, terwijl de nettowinst in lijn met de in december 2005 positief bijgestelde verwachtingen, die van 2004 overtrof en het eigen vermogen een belangrijke toename liet zien. Alle onderdelen van de groep hebben aan de groei bijgedragen. Bij de bank werd de groei vooral zichtbaar in de hoge afzet van nieuwe hypotheek en verzekeringen bij particulieren, terwijl in het zakelijk bedrijf, ondanks de nog steeds aarzelende economie, een duidelijk herstel in de vraag naar kredieten optrad en kon worden volstaan met per saldo lagere debiteurenvoorzieningen. Een aantal bijzondere posten had weliswaar nadelige invloed op de netto uitkomsten van de bank, maar deze werden meer dan gecompenseerd door de uitstekende resultaten van het participatiebedrijf. Hier werd naast prima operationele resultaten een substantieel verkoopresultaat gerealiseerd. Voeg daarbij de sterke ontwikkeling van de resultaten van de door de bank gehouden bancaire belangen en het winstbeeld is compleet.

De ontwikkelingen in de bankensector volgen elkaar in snel tempo op en de markt is zeer competitief, met als gevolg dat de marges onder voortdurende druk staan. Voor de bank was dat mede aanleiding om in 2005 haar strategische positie tegen het licht te houden en naar aanleiding van de uitkomsten een actieplan op te stellen, dat de onder de titel 'Operatie Overstag' ten uitvoer zal worden gebracht. Ondanks de uitstekende ontwikkeling van de nettowinst en het eigen vermogen van de groep in de afgelopen jaren, zullen de inspanningen bij de bank de komende jaren gericht zijn op een verdere verbetering van de klanttevredenheid en de verhoging van de interne efficiency. Deze zullen in 2006 en 2007 leiden tot transitiekosten. Doelstelling is de huidige marktpositie te versterken en het rendement van het bankbedrijf op te voeren. In de komende twee jaar wordt hiertoe een uitgebreid programma ten uitvoer gebracht, dat naar verwachting onder meer zal leiden tot een toename van het aantal kantoren buiten Friesland. De voorgestane aanpassingen zullen de bank in de markt een sterkere positionering gaan opleveren, waardoor een goede basis wordt gelegd voor de verdere uitbouw van het bedrijf.

Ontwikkeling Bankbedrijf

Particulier bedrijf

Op de hypotheekmarkt wist Friesland Bank ondanks de toegenomen concurrentie wederom aan de hoge verwachtingen te voldoen. Met een bruto afzet van bijna € 1,0 miljard aan hypotheek werd het hoge niveau van 2004 geëvenaard. Ook werd het rentebeleid aan de marktomstandigheden aangepast om nog verder aan concurrentiekracht te winnen. De particuliere portefeuille kredieten is in 2005 met netto € 0,4 miljard gegroeid tot € 4,2 miljard.

Friesland Bank heeft in het najaar van 2005 Internetbankieren succesvol geïntroduceerd. In eerste instantie werden de onderdelen betalen en sparen operationeel, in 2006 zal verdere verbreding van de dienstverlening volgen. In 1,5 maand tijd mocht de bank 10.000 gebruikers registreren. In de eerste maanden van 2006 is dit aantal inmiddels fors gegroeid. Naast bestaande klanten is het verheugend te constateren dat vooral nieuwe klanten onder de gebruikers mogen worden verwelkomd.

Het spaarvolume kende na een onstuimige groei in 2004 een jaar van consolidatie, dit mede naar aanleiding van de verruimde deblokkeringen van spaarloontegoeden. De consument is in de afgelopen jaren fors meer gaan sparen, waarbij vooral vraag is naar hoogrentende spaarrekeningen. De eind 2005 geïntroduceerde internetspaarrekening zal aan de groei van het spaarvolume in de komende jaren een bijdrage gaan leveren. In 2005 heeft de verkoop van particuliere verzekeringen zich verder ontwikkeld.

Het jaar 2005 pakte voor het effectenbedrijf duidelijk gunstig uit. Gesteund door een internationaal positieve beursontwikkeling steeg het vermogen onder advies met 20% tot € 932 miljoen en steeg het aantal relaties met een belegd vermogen > € 0,1 miljoen met 16%. Daarnaast was er de succesvolle introductie van volledig online en laagdrempelig vermogensbeheer onder de naam Vermogenseffect. Met een viertal beleggingsteams voor grotere adviesklanten, Kempens & Co als vermogensbeheer partner, een tradingdesk voor de actieve of speculatief ingestelde belegger en een beursorderlijn voor de belegger zonder adviesbehoefte heeft

Friesland Bank een breed assortiment aan beleggingsdienstverlening in huis. Verheugd was de bank daarbij over de goede resultaten van de eigen beleggingsfondsen. Bij de invulling van beleggingsportefeuilles maakt de bank inmiddels al weer vele jaren tevens gebruik van de beleggingsfondsen van diverse financiële specialisten. Deze zogenaamde open architectuur geeft de bank de vrijheid om bij de fondsselectie voor haar adviesportefeuilles bovengemiddeld kritisch te zijn op de te kiezen fondsen en haar aanbieders.

Zakelijk bedrijf

Het afgelopen jaar heeft de bank goed weten te anticiperen op ontwikkelingen in de markt voor gestructureerde financieringen en bedrijfsovernames. Merkbaar is een grotere activiteit in dit marktsegment. Daarnaast zien we dat de kantoren buiten Friesland zich naar tevredenheid blijven ontwikkelen in de zakelijke markt. Bedrijven weten de aanpak, slagvaardigheid, professionaliteit en betrokkenheid te waarderen en daardoor de weg naar de bank steeds beter te vinden. De uitbouw van de positie van de bank vindt dan ook in alle sectoren plaats. Per saldo heeft dit in 2005 geleid tot een groei in de zakelijke uitzettingen met 10%, welke ruim boven die in 2004 lag. Dit heeft, ondanks de druk op de marges en mede door een toename van de provisiebaten, geleid tot een verdere verbetering van het rendement op de zakelijke portefeuille. Ook de toenemende betrokkenheid van andere disciplines binnen de bank bij de zakelijke markt heeft hieraan een positieve bijdrage geleverd.

Evenals vorig jaar is sprake van een evenwichtige spreiding naar bedrijfstakken van de zakelijke kredietportefeuille. De kwaliteit van de kredietportefeuille van de bank, beoordeeld naar de eigen risicomaatstaven, blijft stabiel. Rekeninghoudend met een vertraging in de financiële rapportage van de prestaties van de bedrijven en het feit dat verschillende bedrijven ook in 2005 de nodige maatregelen moesten treffen, acht de bank het risicoprofiel van haar debiteurenportefeuille bevredigend. De te treffen voorzieningen op de zakelijke portefeuille konden in 2005 dan ook significant worden verlaagd.

Friesland Bank Assurantiën mocht 400 nieuwe relaties verwelkomen. Het volmachtbedrijf van de bank heeft in 2005 de € 20 miljoen premiegrens doorbroken.

Resultaat bankbedrijf

Het saldo van operationele inkomsten en operationele bedrijfslasten van het bankbedrijf kwam in 2005 uit op € 59,4 miljoen, tegenover € 46,7 miljoen in 2004. Toevoeging van de post Waardeveranderingen brengt het saldo in 2005 op € 3,5 miljoen, tegenover € 25,5 in 2004. Om goed te kunnen vergelijken dienen bij waardeveranderingen de gevolgen van de invoering van IFRS (lagere waardering derivaten: € 28,0 miljoen) en de aanwezigheid van een eenmalige post (waardevermindering als gevolg van gewijzigde positionering Globus: € 16,9 miljoen) buiten beschouwing te worden gelaten. Exclusief deze bijzondere posten steeg het operationeel resultaat bij de bank, met name door hogere boeterente en verkoopresultaten in de obligatiesfeer.

Ontwikkeling Participatiebedrijf

Het afgelopen jaar kwam steeds meer institutioneel geld beschikbaar voor investering in private equity. Daarnaast blijven banken steeds meer bereid om, vooruitlopend op een verder herstel van de economie, ruimhartig financiering ter beschikking te stellen, bijvoorbeeld voor overnamefinanciering. Genoemde factoren hebben geleid tot een verhoogde dealflow, zowel aan de investerings- als aan de desinvesteringzijde. Tevens zien wij dat de waarderingen in de markt, geholpen door hogere groeiprognozes en vernieuwd vertrouwen, stijgen. Deze prikkels naar de markt leiden tenslotte tot een verhoogde activiteit van corporate finance huizen met betrekking tot het organiseren van verkoopprocessen middels veilingen, hetgeen leidt tot een verdere professionalisering van de markt.

In 2005 zijn er zeven nieuwe participaties gerealiseerd, tegenover vijf in het jaar daarvoor. In totaal committeerde het participatiebedrijf zich in het verslagjaar voor € 40 miljoen waarin begrepen een gering bedrag voor bijstortingen op de bestaande portefeuille. De nieuwe deelnemingen betreffen DutchView Ciris, een dienstverlener ten behoeve van televisieproductie; Euroclinics, private gezondheidszorg; Noordelijke Dagblad Combinatie, uitgeverij van dagbladen en boeken; NykampNyboer, huisstijl management; Greenfield Capital Fund II, private equity fonds; Avensus, ICT-dienstverlener en Doedijns, hydrauliek en meetinstrumentatie.

In het verslagjaar zijn er zeven desinvesteringen gerealiseerd. Het oorspronkelijk door ons geïnvesteerde bedrag in deze ondernemingen bedroeg € 23 miljoen. Het betreft Telfort, mobiele operator; Conpax Belfort, handel in draagtassen; NSPM, scheepsparticipaties; Hanewacker, groothandel in tuinbenodigdheden; CIG, toeleverancier aan de scheepsbouw; Jansen Venneboer, waterbouwkundige werken en Oranjewoud, ingenieursbureau. De grootste desinvestering betrof de verkoop van Telfort aan KPN. In 2004 was reeds een aanzienlijk resultaat op deze deelneming gerealiseerd door middel van een herkapitalisatie. Door de verkoop in 2005 werd het belang nu geheel teruggebracht naar nul. Verder was er een belangrijke desinvestering bij onze deelneming Newion Investments. Dit betrof de verkoop van energieleverancier Oxxio aan het Britse Centrica.

Het saldo van operationele inkomsten en operationele bedrijfslasten van het participatiebedrijf kwam in 2005 uit op € 70,1 miljoen, tegenover € 41,9 miljoen in 2004. Toevoeging van de post Waardeveranderingen brengt het saldo in 2005 op € 59,4 miljoen, tegenover € 35,0 in 2004, een plus van 70%. Zonder bijzondere boekwinst op Telfort in 2004 en 2005 bedraagt de toename 129%.

Het succes van het participatiebedrijf over de laatste jaren wordt duidelijk met de constatering dat de aanvangsinvestering per 1 januari 2000 van € 145 miljoen inmiddels volledig in de vorm van resultaat is terugontvangen.

Ontwikkeling bancaire deelnemingen

Friesland Bank houdt belangen in Van Lanschot NV (28%), Kas Bank NV (6%, in 2006 verkocht), Triodos Bank NV (6%) en Kempen & Co NV (20%). Er zijn in 2005 geen noemenswaardige uitbreidingen gerealiseerd. De resultaten van genoemde banken ontwikkelden zich uitstekend. De belangen in Van Lanschot en Kempen & Co worden gewaardeerd volgens de equity-methode. Als gevolg van gestegen koersen bij Van Lanschot en overige waardevermeerderingen is in verband hiermee een positief reële waarde verschil ontstaan bij de post Deelnemingen dat aan het eind van 2005 € 294 miljoen bedroeg. In 2004 was dat nog € 177 miljoen.

Het saldo van operationele inkomsten en operationele bedrijfslasten van bancaire deelnemingen kwam in 2005 uit op € 33,5 miljoen, tegenover € 28,5 miljoen in 2004, een toename van 18%. Er is geen sprake van waardeverminderingen.

Overig

Automatisering

Friesland Bank heeft in 2005 niet de geplande invoering van Globus in de oorspronkelijke opzet, te weten het ondersteunen van de belangrijke bancaire processen van frontoffice tot back-

office, kunnen effectueren. Een combinatie van factoren lag daaraan ten grondslag. In 2006 zal duidelijk worden of er alsnog een beperktere invoering zal plaatsvinden, alleen gericht op de backoffice. Vastgesteld is dat de bestaande backoffice van de bank stabiel is waardoor ook de introductie van Internet-bankieren probleemloos kon plaatsvinden. In verband met de gewijzigde positionering van Globus is de bank overgegaan tot een afwaardering ter grootte van € 16,9 miljoen, ten laste van de winst- en verliesrekening. De bank richt zich in 2006 vooral op verbeteringen in de kwaliteit van de dienstverlening, alsmede verhoging van de efficiency. Deze zijn het komende jaar vooral geconcentreerd in de front- en midoffice.

Personeel

Het gedurende het jaar 2005 gemiddeld aantal vaste werknemers, herrekend naar volledig dienstverband, bedroeg 954. In 2004 was dat 881. Met inachtneming van een eenmalig effect uit hoofde van de toevoeging van Bank Bercoop (plus 79 in 2005) is er sprake van een lichte afname. Overigens deed de bank in 2005 wel een toenemend beroep op inhuurkrachten.

In 2005 heeft Friesland Bank een medewerkertevredenheidsonderzoek uitgevoerd. De uitkomsten van dit onderzoek hebben ertoe geleid dat bankbreed op afdelings- en kantoonniveau leidinggevend en medewerkers samen optimalisatieplannen hebben opgesteld. Verder zijn voorbereidingen getroffen voor een Management Development programma, waarbij wordt samengewerkt met toonaangevende universiteiten in binnen- en buitenland. Het arbeidsvoorwaardenbeleid heeft in 2005 veel aandacht gekregen. Dit kwam tot uiting in een nieuwe CAO, veranderende pensioenwetgeving, introductie van een levensloopregeling en de introductie van de basisverzekering ziektekosten. Samen met een heroriëntatie op interne secundaire arbeidsvoorwaarden heeft dit een concurrerend arbeidsvoorwaardenpakket opgeleverd, en heeft de bank zich ontwikkeld tot een aantrekkelijk en op de arbeidsmarkt slagvaardig werkgever.

Financiële uitkomsten

IFRS

De jaarcijfers zijn opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards. Voor een uitgebreide bespreking van de gevolgen hiervan wordt verwezen naar de jaarrekening. Als gevolg van de introductie van IFRS zijn de vergelijkende cijfers 2004 op onderdelen gewijzigd. Naast enkele herrubriceringen is in de balans de belangrijkste mutatie die in het eigen vermogen. De totale aanpassing in het eigen vermogen per eind 2004 bedroeg € 22,5 miljoen negatief, die vooral veroorzaakt werd door lager gewaardeerde onroerende zaken en bedrijfsmiddelen en een hogere voorziening met betrekking tot employee benefits. De (onder Dutch GAAP)

gerapporteerde nettowinst in 2004 van € 72,3 miljoen, kwam na IFRS aanpassingen uit op € 71,3 miljoen, een afname van € 1,0 miljoen. Dit werd vooral veroorzaakt door hogere pensioenlasten.

Ontwikkeling balans

Ondanks de afwachtende houding van consumenten en bedrijven in 2005 is de bank erin geslaagd de omvang van de activiteiten in de voor haar belangrijke markten duidelijk uit te breiden. De verdere groei van de commerciële kredietverlening, zowel aan particulieren als aan bedrijven lag wederom op een hoog niveau. Aangezien de groei van de activiteiten vooral werd gefinancierd door de in ruime mate aanwezige liquiditeiten, steeg de balansomvang in geringe mate, dit inclusief een kleine aanpassing uit hoofde van IFRS.

De kredietverlening aan de private sector groeide in totaal met bijna € 700 miljoen, ofwel 11%, tot een omvang van € 7,0 miljard. De kredietverlening aan particulieren nam, vooral dankzij bruto € 1,0 miljard aan verstrekte hypotheeklen, toe met ruim 11% tot € 4,2 miljard. Het marktaandeel kon zich hierdoor volgens verwachting ontwikkelen. De zakelijke kredieten lieten onder verre van ideale economische omstandigheden een groei van iets meer dan 10% zien, en kwamen uit op € 2,8 miljard. In het verslagjaar bleef het relatieve aandeel van de particuliere kredietverlening gelijk. Van de uitstaande private kredieten is per jaareinde 2005 60% verstrekt aan particulieren en 40% aan ondernemingen en niet-overheidsinstellingen.

De post Overige financiële activa daalde met € 105 miljoen, tot € 1,1 miljard. De daling wordt veroorzaakt door een afname van de obligatieportefeuille met € 156 miljoen, tot € 907 miljoen. Deze mutatie werd met name gerealiseerd bij aan de beurs genoteerd schuld papier en werd ingegeven door overwegingen van balansbeheer. De omvang van de portefeuilles aandelen, participaties en derivaten nam in het verslagjaar opnieuw toe, nu met € 51 miljoen naar € 185 miljoen.

De stijging manifesteerde zich over een breed front en werd vooral gedreven door herwaarderingen op aandelen en participaties, alsmede door een hogere fair value van derivaten. De stijging van de post Deelnemingen met € 58 miljoen tot € 377 miljoen reflecteert, naast beperkte uitbreidingen, vooral de uitstekende gang van zaken bij de door de bank gehouden aandelenbelangen in onder andere Van Lanschot en Kempen & Co.

De groei van het commerciële actiefbedrijf werd voor een belangrijk deel gefinancierd door de in ruime mate aanwezige en aanvullend uit verkoop van obligaties verkregen liquide middelen. Het gevolg daarvan was dat de groei van de activiteiten in slechts geringe mate doorklonk in de toename van de balanstelling. Daarnaast kreeg de financiering vooral gestalte door de toename van de toevertrouwde middelen, van de

hogere achtergestelde schulden en van het gestegen eigen vermogen. Daardoor was het niet nodig een aanvullend beroep te doen op de internationale kapitaalmarkt, zodat de post Schuldbewijzen als gevolg van aflossingen met € 36 miljoen daalde, tot € 2,2 miljard.

De onder de post Toevertrouwde middelen opgenomen spaargelden kenden een jaar van consolidatie na de sterke groei in 2004. De eind 2005 geïntroduceerde internetspaarrekening zal hier in de komende jaren naar verwachting voor nieuwe impulsen gaan zorgen.

De liquiditeitspositie van de bank daalde tot een nog steeds comfortabel niveau. Het saldo van kasmiddelen vermeerderd met het saldo van direct opeisbare vorderingen op en onmiddellijk opeisbare schulden aan bankiers nam met € 102 miljoen af tot € 196 miljoen.

Het zichtbaar eigen vermogen van de bank nam in het afgelopen jaar met € 104 miljoen toe, tot € 820 miljoen, een stijging van 15%. Deze mutatie betrof, naast € 6 miljoen toevoeging uit hoofde van IFRS mutaties per 1 januari 2005, met name winstbischrijving 2005 en herwaarderingen. In de afgelopen twee jaar steeg de omvang van het eigen vermogen, in totaal met € 192 miljoen, ofwel 34%, niet meegerekend de IFRS mutaties ter grootte van € 23 miljoen negatief, de uitgifte van de € 125 miljoen Perpetual Capital Securities en de aflossing van € 35 miljoen aan preferente aandelen. Het aansprakelijk groepsvermogen, waarbij de achtergestelde schulden worden meegeteld, steeg met 16% tot bijna € 1,2 miljard. Inclusief de nog in de balans aanwezige maar niet in het vermogen opgenomen waarderingsverschillen ter grootte van bijna € 0,3 miljard bedraagt het totale 'weerstandvermogen' van de bank bijna € 1,5 miljard.

Winst 2005

Het jaar 2005 leverde een nettowinst voor aandeelhouders op van € 76,7 miljoen, een toename van 8% ten opzichte van 2004. Het operationeel resultaat nam eveneens met 8% toe tot € 96,4 miljoen. Het saldo van operationele inkomsten en operationele bedrijfslasten ondervond evenals in 2004 aanzienlijke steun van een bijzondere en tevens substantiële boekwinst in het participatiebedrijf, en kon als gevolg daarvan met € 45,9 miljoen, ofwel 39% aanzienlijk toenemen tot € 163,0 miljoen. Indien de bijzondere boekwinsten in beide jaren buiten beschouwing worden gelaten, is in 2005 eveneens sprake van een stijging van 39%.

Ontwikkeling resultaten

De operationele inkomsten vertoonden in 2005 een sterke groei. Deze groei voltrok zich over de volle breedte van het bedrijf, waarbij de posten Rente, Provisie en Resultaat uit financiële transacties konden profiteren van de toegenomen activiteiten van de bank. Daarnaast leidden de gunstige

ontwikkelingen in het participatiebedrijf en bij de bancaire deelnemingen tot een toename van de post Opbrengsten uit effecten en deelnemingen. De totale operationele inkomsten namen in 2005 met 26% toe, tot € 354,2 miljoen. De operationele bedrijfslasten namen met 16% belangrijk toe, tot € 191,3 miljoen. Daarnaast werd voor waardeveranderingen in totaal € 66,5 miljoen opgenomen, een ruime verdubbeling ten opzichte van 2004.

De post Rente nam met 15% toe, tot € 139,7 miljoen. Naast de groei van het rentebedrijf waren consolidatie-effecten een belangrijke factor bij deze stijging. Hoewel enerzijds opnieuw hinder werd ondervonden van druk op de commerciële rentemarge, mede als gevolg van een hoog niveau aan herfinancieringen, wist de bank anderzijds te profiteren van de rentebewegingen op de geld- en kapitaalmarkt, en werd als gevolg van oversluitingen een € 3 miljoen hogere boeterente (in 2005 totaal € 7 miljoen) gerealiseerd.

De opbrengsten uit effecten en deelnemingen stegen in 2005 aanzienlijk. Het participatiebedrijf, met opnieuw een substantiële boekwinst op het belang in Telfort, bewees daarbij wederom haar waarde, terwijl door de bank gehouden bancaire belangen, waaronder Van Lanschot en Kempen & Co, in 2005 gunstige operationele resultaten lieten zien. De revenuen onder deelnemingen en effecten stegen in totaal met € 30,9 miljoen, tot € 108,8 miljoen.

Bij de provisies was het beeld over de gehele linie positief, waarbij de opbrengsten uit assurantien en effecten voor het grootste deel de stijging bepaalden. Alle assurantiebedrijven (Aecum, Friesland Bank Assurantien en Bercoop Assurantien) droegen hieraan bij. De effectenprovisies lieten met 15% stijging een belangrijke verbetering zien. Hogere handelsvolumes en enkele succesvolle productplaatsingen brachten het effectenbedrijf hoger. De provisies uit betalingsverkeer konden de groei van het zakelijk bedrijf niet volledig volgen en kwam marginaal hoger uit dan in 2004. Al met al namen de provisiebaten toe met 27% tot € 32,4 miljoen.

Het resultaat uit financiële transacties kon als gevolg van transactiewinsten in de overige financiële activa, die het gevolg waren van voor de bank gunstige rentebewegingen, toenemen van € 0,6 miljoen in 2004 tot € 9,8 miljoen in 2005. Genoemde opbrengsten werden voor de introductie van IFRS gerubriceerd onder Rente. De bank stelt zich overigens beleidsmatig terughoudend op bij het aangaan van handelsposities. De post Overige baten tenslotte kon onder invloed van consolidatie-effecten toenemen tot € 1,6 miljoen.

De operationele bedrijfslasten lieten in 2005 een belangrijke stijging zien. De totale personeelskosten stegen met € 18,5 miljoen, tot € 97,3 miljoen. Een drietal oorzaken met vrijwel gelijke omvang liggen hieraan ten grondslag. Naast de stijging als gevolg van consolidatie-effecten betrof dat hogere pensioenlasten en een verzameling van autonome ontwikkelingen. De andere beheerskosten namen met € 11,8 miljoen toe tot € 83,3

miljoen. Deze stijging is voor 50% het gevolg van consolidaties. Daarnaast steeg het kostenniveau van de bank zelf door hogere kosten van ICT- en andere projecten, alsmede voorbereidingskosten van een actieplan gericht op verbeterde dienstverlening en efficiency. In tegenstelling tot de personeels- en andere beheerskosten kon het bedrag benodigd voor afschrijvingen dalen en wel tot € 10,6 miljoen, daarbij geholpen door het wegvallen van een extra afschrijving op onroerende zaken in 2004.

Voor waardeveranderingen werd in totaal € 66,5 miljoen opgenomen, tegenover € 28,1 miljoen in 2004. Deze stijging werd geheel veroorzaakt door een tweetal bijzondere omstandigheden. Ten eerste werd voor waardeveranderingen van financiële instrumenten een bedrag van € 28,0 miljoen opgenomen, een gevolg van de invoering van IFRS waarbij waardeverschillen van derivaten, die het gevolg zijn van gewijzigde marktprijzen, direct via de winst- en verliesrekening worden geleid. Bij Friesland Bank betrof dat vooral waardeverschillen als gevolg van de gedaalde kapitaalmarktrente. Ten tweede leidde de door de bank gemaakte keuze met betrekking tot de gewijzigde positie van het grote ICT-project Globus tot een eenmalige doch majeure afwaardering ter grootte van € 16,9 miljoen, opgenomen onder waardeveranderingen van kredieten. Naast vernoemde post werd voor reguliere debiteurenverliezen in 2005 € 8,1 miljoen ofwel 41% minder opzij gezet dan in 2004, en kon worden volstaan met € 11,9 miljoen. Dit bracht het totaal aan waardeveranderingen van kredieten op € 28,8 miljoen. De lagere debiteurenverliezen reflecteren de goede ontwikkeling van de in de portefeuille aanwezige risico's. De risicokosten zijn in 2005 te berekenen op 17 basispunten van de portefeuille private kredieten, tegenover 32 basispunten in 2004. Naast vernoemde posten werd nog € 9,7 miljoen (2004: € 8,1 miljoen) opgenomen voor waardeverminderingen van participaties en aandelen.

Evenals in eerdere jaren genoot de bank een zeer aanzienlijk deel van haar resultaat onder de deelnemingsvrijstelling in de vennootschapsbelasting. De belastingdruk is als gevolg daarvan bij de groep betrekkelijk laag. In 2005 nam de zichtbare belastingdruk af tot een totaalbedrag van € 8,0 miljoen. In 2004 was dat € 14,5 miljoen. Naast de gevolgen van de neerwaartse aanpassing van het nominale belastingtarief werd deze ontwikkeling vooral bepaald door de onder waardeveranderingen opgevoerde bijzondere posten.

Financiële kengetallen

De efficiency ratio (operationele bedrijfslasten gedeeld door operationele baten) kwam over 2005 uit 54,0%. De efficiency kon verbeteren door de opnieuw uitstekende ontwikkeling van de baten. In 2004 bedroeg de (voor IFRS herrekende) efficiencyratio nog 58,5%. Het rendement op het eigen vermogen bedroeg 11,5%, tegen 12,8% in 2004. De solvabiliteitsratio op het totaalvermogen (BIS ratio) bedroeg 13,4% bij een minimum-

vereiste van 8%, en lag daarmee nog iets hoger dan in 2004, toen de uitkomst 12,9% bedroeg.

Verwachting 2006

De markten waarop de bank haar activiteiten ontplooit zullen naar verwachting in 2006 onveranderd competitief zijn. Verder investeert de bank significant in het kwalitatief verbeteren van de dienstverlening en het verhogen van de operationele efficiency, waarmee in 2006 en 2007 hoge kosten gemoeid zullen zijn. Bovendien voorziet de bank niet opnieuw bijzondere verkoopresultaten in het participatiebedrijf. Anderzijds voorziet de bank een verdere groei van haar activiteiten. Op grond daarvan, en onvoorziene omstandigheden daargelaten, acht de bank in 2006 een evenaring van de in 2005 gerealiseerde nettowinst beschikbaar voor aandeelhouders ambitieus maar haalbaar.

Leeuwarden, 29 maart 2006

Raad van Bestuur:
drs. W.F.C. Cramer, voorzitter
T. Branbergen
A. Vlaskamp

Jaarrekening

Geconsolideerde balans per 31 december 2005

(x € 1.000) ACTIVA	Toelichting	2005	2004
Kasmiddelen	1	128.990	152.899
Bankiers	2	180.121	412.901
Kredieten	3	7.028.401	6.454.169
Overige financiële activa	4	1.092.437	1.197.786
Deelnemingen	5	377.223	319.586
Immateriële activa	6	5.983	1.873
Materiële vaste activa	7	101.298	99.388
Vaste activa aangehouden voor verkoop	8	4.500	7.875
Belastingen	9	85.941	74.791
Voorraden	10	13.628	7.694
Handelsdebiteuren	11	16.161	10.967
Overige activa	12	24.109	20.968
Overlopende activa	13	34.860	52.375
Totaal activa		9.093.652	8.813.272

(x € 1.000) PASSIVA	Toelichting	2005	2004
Bankiers	14	336.226	382.715
Toevertrouwde middelen	15	5.079.593	4.931.325
Schuldbewijzen	16	2.209.575	2.245.598
Financiële verplichtingen	17	62.010	4.472
Overige schulden	18	90.632	71.079
Overlopende passiva	19	115.227	140.270
Voorzieningen	20	46.365	41.189
Achtergestelde schulden	21	334.219	280.884
		8.273.847	8.097.532
Kapitaal en reserves toekomend aan aandeelhouders		800.018	697.326
Belang van derden		19.787	18.414
Eigen vermogen	22	819.805	715.740
Totaal passiva		9.093.652	8.813.272

Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2005

(x € 1.000)	Toelichting	2005	2004
Rentebaten		385.653	354.551
Rentelasten		245.992	233.610
Rente	23	139.661	120.941
Opbrengsten uit effecten		47.804	33.877
Opbrengsten uit deelnemingen		60.983	44.020
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	24	108.787	77.897
Provisie	25	32.355	25.527
Resultaat uit financiële transacties	26	9.838	632
Overige baten	27	1.601	1.045
Omzet participaties	28	61.975	55.880
Operationele inkomsten		354.217	281.922
Personeelskosten	29	97.344	78.858
Andere beheerskosten	30	83.298	71.475
Afschrijvingen	31	10.621	14.511
Operationele bedrijfslasten		191.263	164.844
Waardeveranderingen van kredieten	32	28.754	20.000
Waardeveranderingen van financiële instrumenten	33	28.044	-
Waardeveranderingen van financiële vaste activa	34	9.728	8.113
Waardeveranderingen		66.526	28.113
Operationele lasten		257.789	192.957
Operationeel resultaat		96.428	88.965
Belastingen	35	8.038	14.518
Periodewinst		88.390	74.447
Nettowinst beschikbaar voor belang derden	36	11.665	3.186
Nettowinst beschikbaar voor aandeelhouders	37	76.725	71.261
		88.390	74.447

Geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen over 2005

(x € 1.000)

	Aandelen- kapitaal	Agio- reserve	Perpetual Capital Securities	Herwaar- derings- reserve	Wettelijke reserves	Overige reserves	Resultaat boekjaar	Kapitaal en reserves	Belang van derden	Eigen vermogen
Stand per 31 december 2003	16.858	76.319	-	6.882	70.993	336.200	52.866	560.118	-	560.118
- IFRS-mutaties 1 januari 2004 ¹	-	-	-	-6.882	-	-29.853	-	-36.735	8.531	-28.204
Stand per 1 januari 2004	16.858	76.319	-	-	70.993	306.347	52.866	523.383	8.531	531.914
Mutaties 2004:										
- Uitgifte aandelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Uitgifte perpetual	-	-	125.000	-	-	-	-	125.000	-	125.000
- Winstverdeling vorig boekjaar	-	-	-	-	15.019	33.013	-48.032	-	-	-
- Resultaat boekjaar	-	-	-	-	-	-	71.261	71.261	-	71.261
- Dividend	-	-	-	-	-	-	-39.834	-39.834	-	-39.834
- Herwaardering deelnemingen	-	-	-	179	-	-	-	179	-	179
- Herwaardering participaties	-	-	-	18.075	-	-	-	18.075	-	18.075
- Herwaardering aandelen	-	-	-	318	-	-	-	318	-	318
- Herwaardering obligaties	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Consolidaties	-	-	-	-	-	-1.056	-	-1.056	9.883	8.827
Stand per 31 december 2004	16.858	76.319	125.000	18.572	86.012	338.304	36.261	697.326	18.414	715.740
- IFRS-mutaties 1 januari 2005 ¹	-	-	-	14.017	-	-8.318	-	5.699	-	5.699
Stand per 1 januari 2005	16.858	76.319	125.000	32.589	86.012	329.986	36.261	703.025	18.414	721.439
Mutaties 2005:										
- Uitgifte aandelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Uitgifte perpetual	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Winstverdeling vorig boekjaar	-	-	-	-	13.345	19.565	-32.910	-	-	-
- Resultaat boekjaar	-	-	-	-	-	-	76.725	76.725	-	76.725
- Dividend	-	-	-	-	-	-	-7.865	-7.865	-	-7.865
- Herwaardering deelnemingen	-	-	-	13.867	-	-	-	13.867	-	13.867
- Herwaardering participaties	-	-	-	14.116	-	-	-	14.116	-	14.116
- Herwaardering aandelen	-	-	-	6.802	-	-	-	6.802	-	6.802
- Herwaardering obligaties	-	-	-	-6.652	-	-	-	-6.652	-	-6.652
- Consolidaties	-	-	-	-	-	-	-	-	1.373	1.373
Stand per 31 december 2005	16.858	76.319	125.000	60.722	99.357	349.551	72.211	800.018	19.787	819.805

¹ voor een nadere toelichting op de IFRS-mutaties wordt verwezen naar pagina 55 tot en met 60, Toelichting eerste toepassing International Financial Reporting Standards

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2005

(x € 1.000)

	2005	2004
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN		
Nettowinst beschikbaar voor aandeelhouders	76.725	71.261
Aanpassingen voor:		
- Afschrijvingen	10.621	14.511
- Waardeveranderingen van kredieten	28.754	20.000
- Waardeveranderingen van financiële instrumenten	28.044	-
- Waardeveranderingen van financiële vaste activa	9.728	8.113
- Winstbelastingen	8.038	14.518
- Belang van derden	11.665	3.186
	<hr/>	<hr/>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	173.575	131.589
Mutatie bankiers	107.788	146.954
Mutatie kredieten	-569.291	-947.620
Mutatie toevertrouwde middelen	148.268	418.193
Overige operationele kasstromen	-126.358	-17.180
	<hr/>	<hr/>
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	-266.018	-268.064
KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN		
Investeringsen en aankopen van:		
- Overige financiële activa, niet behorende tot de handelsportefeuilles	-196.697	-1.077.665
- Overige deelnemingen	-21.185	-45.061
- Materiële en immateriële vaste activa	-15.768	-14.239
Desinvesteringen en verkopen van:		
- Overige financiële activa, niet behorende tot de handelsportefeuilles	376.827	924.909
- Overige deelnemingen	10.974	-
- Materiële en immateriële vaste activa	7	115
	<hr/>	<hr/>
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	154.158	-211.941
KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN		
Perpetual Capital Securities	-	125.000
Toename achtergestelde schulden	60.000	26.831
Afname achtergestelde schulden	-6.665	-44.451
Toename schuldbewijzen	-	500.000
Afname schuldbewijzen	-36.022	-59.547
Betaald dividend	-7.865	-39.834
	<hr/>	<hr/>
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	9.448	507.999
Netto kasstroom	-102.412	27.994
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN		
Stand liquide middelen per 1 januari	298.574	270.580
Stand liquide middelen per 31 december	196.162	298.574
	<hr/>	<hr/>
Netto kasstroom	-102.412	27.994
De samenstelling van de liquide middelen is als volgt:		
- Kasmiddelen	128.990	152.899
- Bankiers debet onmiddellijk opeisbaar	67.603	160.760
- Bankiers credit onmiddellijk opeisbaar	-431	-15.085
	<hr/>	<hr/>
	196.162	298.574
Betaalde rente	255.168	217.618

Grondslagen

Algemeen

Friesland Bank NV is gevestigd te Leeuwarden. De geconsolideerde jaarrekening van Friesland Bank over het boekjaar 2005 omvat de vennootschap en haar dochterondernemingen (tezamen de 'Groep') en het belang van de Groep in geassocieerde deelnemingen en entiteiten waarover gezamenlijk de zeggenschap wordt uitgeoefend. De Raad van Bestuur heeft op 29 maart 2006 de jaarrekening opgemaakt. De datum van de vaststelling van de jaarrekening in de algemene vergadering van aandeelhouders is 27 april 2006.

Het samenstellen van de jaarrekening vereist dat de leiding van de vennootschap oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen doet die invloed hebben op de posten van de balans, de winst- en verliesrekening en de toelichting. Ondanks het feit dat deze schattingen gebaseerd zijn op de meest actuele kennis van lopende zaken en acties, kan de werkelijkheid uiteindelijk afwijken van de gemaakte schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

De leiding van de vennootschap heeft met de Raad van Commissarissen en haar deelcommissies, het Audit & Compliance Committee en het Credit Committee, gesproken over de ontwikkeling en keuze van, en informatieverschaffing over de kritische grondslagen voor financiële verslaggeving en schattingen, alsook de toepassing van deze grondslagen en schattingen. De belangrijkste schattingen en taxaties hebben betrekking op bijzondere waardeverminderingen van kredieten en goodwill, de uitgangspunten voor de bepaling van de pensioenverplichtingen en de uitkomsten van lopende juridische procedures.

De euro is voor Friesland Bank de functionele en de presentatievaluta. Alle bedragen in deze jaarrekening zijn afgerond op duizenden euro's, tenzij anders is vermeld.

Overeenstemmingsverklaring

Deze jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) gepubliceerd door de International Accounting Standards Board (IASB) en voorzover aanvaard door de Europese Unie en de interpretaties van deze standaarden door het International Reporting Interpretations Committee (IFRIC) van de IASB.

Dit is de eerste geconsolideerde jaarrekening van de Groep die is opgemaakt onder IFRS. Bij de opstelling van deze jaarrekening is IFRS 1 'Eerste toepassing van IFRS' toegepast. IFRS 1 vereist een retrospectieve toepassing van IFRS. Om de overgang naar IFRS te vereenvoudigen zijn er in IFRS 1 een aantal (optionele) vrijstellingen opgenomen. Friesland Bank maakt gebruik van de volgende vrijstellingen:

- *Financiële instrumenten.* Onder IFRS is het toegestaan IAS 32 en 39 niet toe te passen vanaf 1 januari 2004 maar vanaf 1 januari 2005. Friesland Bank heeft hiervan gebruik gemaakt.
- *Bedrijfscombinaties.* IFRS biedt de mogelijkheid om bedrijfscombinaties die hebben plaatsgevonden voor 1 januari 2004 niet aan te passen. De goodwill die voor die datum ten laste van het vermogen dan wel resultaat is gebracht, is niet aangepast;
- *Personeelsbeloningen.* Friesland Bank heeft gebruik gemaakt van de optie binnen IFRS om alle actuariële winsten en verliezen per 1 januari 2004 te verwerken in het eigen vermogen.

Een verklaring van de invloed van de overgang naar IFRS op de gerapporteerde financiële positie en financiële resultaten van de Groep is opgenomen in de toelichting. De vergelijkende cijfers over 2004 zijn met betrekking tot financiële instrumenten opgesteld in overeenstemming met Nederlandse verslaggevingsregels.

Grondslagen voor de consolidatie

Consolidatie vindt plaats voor belangen die kwalificeren als groepsmaatschappijen alsmede rechtspersonen waarbij het economisch risico door Friesland Bank NV wordt gedragen (waaronder stichtingen in het kader van securitisatie). Groepsmaatschappijen zijn die entiteiten waarover de vennootschap overwegende zeggenschap ('control') heeft. Er is sprake van overwegende zeggenschap indien de vennootschap de mogelijkheid heeft om, direct of indirect, het financiële en operationele beleid van een entiteit te bepalen teneinde voordelen te verkrijgen uit de activiteiten van de entiteit. Bij de beoordeling of er sprake is van zeggenschap wordt rekening gehouden met potentiële stemrechten die op dat moment uitoefenbaar of convertiebaar zijn. De jaarrekeningen van groepsmaatschappijen zijn in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen vanaf de datum waarop voor het eerst sprake is van zeggenschap, tot aan het moment waarop deze eindigt. Intragroepsaldi en eventuele niet-gerealiseerde winsten en verliezen op transacties binnen de groep of baten en lasten uit dergelijke transacties worden bij de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening geëlimineerd. Belangen van precies 50% (joint ventures) worden niet geconsolideerd.

Grondslagen voor opname van financiële instrumenten

Een financieel actief of passief wordt in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat de vennootschap recht heeft op de voordelen respectievelijk gebonden is aan de verplichtingen voortvloeiende uit de contractuele bepalingen van het desbetreffende financiële instrument (de 'trade date'). Financiële activa en passiva worden gesaldeerd in de balans opgenomen indien dit op grond van contractuele of wettelijke bepalingen is toegestaan en het stellige voornemen daartoe bestaat.

Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kosten, inclusief bijkomende kosten die –voor financiële instrumenten– worden geamortiseerd op basis van de effectieve interest methode. De volgende activa en verplichtingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde: afgeleide financiële instrumenten (derivaten), financiële instrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden, financiële instrumenten geclassificeerd als available for sale, financiële instrumenten die onderdeel uitmaken van een fair value hedge en vastgoedbeleggingen. Voor verkoop aangehouden vaste activa en groepen activa die worden afgestoten, worden gewaardeerd op de laagste van de boekwaarde en de reële waarde minus verkoopkosten.

De lopende interest op vorderingen en schulden is, voor zover bij de toelichting op de desbetreffende post niet anders is

medegedeeld, opgenomen onder overlopende activa dan wel overlopende passiva.

Vreemde valuta

Transacties luidend in vreemde valuta worden in euro's omgerekend tegen de geldende wisselkoers per de transactiedatum. In vreemde valuta luidende monetaire activa en verplichtingen worden per balansdatum in euro's omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. De bij omrekening optredende valutakoersverschillen worden in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Reële waarde

Voor financiële instrumenten die worden verhandeld op geregeerde financiële markten wordt de reële waarde gebaseerd op de beurskoers. Voor activa worden biedkoersen gehanteerd en voor passiva laatkoersen. De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald op basis van de contante waarde van de verwachte kasstromen, (interne) waarderingsmodellen, de marktwaarde van soortgelijke instrumenten of door commissarissen afgegeven biedprijzen. Bij toepassing van contante-waardetechnieken zijn de geschatte toekomstige kasstromen gebaseerd op de beste schattingen van de leiding, en de disconteringsvoet is een marktgerelateerde voet voor een vergelijkbaar instrument per de balansdatum. Bij gebruik van andere waarderingsmodellen worden de gehanteerde gegevens in het model gebaseerd op marktgerelateerde gegevens per balansdatum. Financiële instrumenten waarvan de reële waarde niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, worden opgenomen tegen kostprijs, minus (indien noodzakelijk) een bijzondere waardevermindering.

Alleen wanneer er duidelijke aanwijzingen zijn dat bijvoorbeeld de transactieprijs afwijkt van andere waarneembare soortgelijke actuele transacties in de markt of gebaseerd op een waarderingmodel met objectief waarneembare data, dan worden op de eerste dag resultaten genomen over het desbetreffende financiële instrument.

Bijzondere waardeverminderingen

Per de balansdatum wordt beoordeeld of er externe of interne objectieve aanwijzingen zijn voor een bijzondere waardevermindering van een bepaald financieel actief. Objectieve aanwijzingen kunnen onder andere bestaan uit een drastische verslechtering van marktomstandigheden of significante financiële moeilijkheden bij de betreffende debiteur. Bij kredieten wordt bij dergelijke aanwijzingen op basis van de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, met inbegrip van verwachte uitkeringen uit hoofde van garanties en zekerheden, een eventueel verlies wegens waardevermindering contant gemaakt tegen de oorspronkelijke effectieve rente en verwerkt in de winst- en verliesrekening onder de post waardeveranderingen. Daarnaast is er voor kredieten naast deze specifieke voorziening voorts een portefeuillevoorziening gevormd voor

waardeverminderingen die niet specifiek zijn bepaald, maar waarvan op basis van ervaring en algemeen- of bedrijfseconomische ontwikkelingen kan worden aangenomen dat ze per balansdatum in de portefeuille aanwezig zijn. Bij de andere financiële activa wordt de waardevermindering bepaald door een inschatting van het verlies zoveel mogelijk te baseren op objectieve externe criteria.

Liquide middelen

Als liquide middelen worden aangemerkt kasmiddelen, onmiddellijk opeisbare tegoeden bij De Nederlandsche Bank NV en het saldo van onmiddellijk opeisbare vorderingen op en onmiddellijk opeisbare schulden aan bankiers. Samengestelde transacties worden gesaldeerd opgenomen.

Bankiers en kredieten

Bankiers en kredieten worden geclassificeerd als loans and receivables. Waardering vindt plaats tegen geamortiseerde kostprijs met gebruikmaking van de effectieve rentemethode, waar nodig rekening houdende met bijzondere waardeverminderingen.

Rentedragende waardepapieren en aandelen

De beleggingsportefeuilles rentedragende waardepapieren en aandelen zijn aangemerkt als available for sale. Deze effecten worden bij eerste opname op de balans gewaardeerd tegen kostprijs, inclusief transactiekosten. Vervolgens vindt waardering plaats tegen reële waarde, waarbij de waarderingsverschillen (tot verkoop of bijzondere waardevermindering) via het vermogen worden geleid. Gerealiseerde resultaten bij verkoop worden opgenomen in de winst- en verliesrekening. Preferente aandelen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

De handelsportefeuilles rentedragende waardepapieren en aandelen zijn ingedeeld in de categorie held for trade. Deze worden aanvankelijk opgenomen tegen verkrijgingsprijs en vervolgens gewaardeerd op reële waarde. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde winsten en verliezen worden opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Voor wat betreft de rentedragende waardepapieren wordt de rente op basis van de effectieve interest in de winst- en verliesrekening opgenomen in de post rente. Dividenden inzake de beleggingsportefeuille aandelen worden in de winst- en verliesrekening gerubriceerd onder opbrengsten uit effecten en deelnemingen, dividenden inzake de handelsportefeuille aandelen onder resultaat uit financiële transacties. Dividenden worden op basis van betaalbaarstelling verantwoord. Zowel de handels- als beleggingsportefeuilles rentedragende waardepapieren en aandelen zijn in de balans gerubriceerd onder de post overige financiële activa.

Derivaten en hedge accounting

Friesland Bank maakt voor haar risicomanagement gebruik van

afgeleide financiële instrumenten (derivaten), onder andere op het gebied van rente-, valuta- en kredietrisico. Derivaten worden bij eerste opname op de balans gewaardeerd tegen kostprijs. Na de eerste opname worden derivaten gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij de verandering hierin in de winst- en verliesrekening wordt opgenomen in de post waardeveranderingen van financiële instrumenten. Derivaten worden in de balans gerubriceerd als actief (onder de post overige financiële activa) als de reële waarde positief is en als passief (onder de post financiële passiva) als de reële waarde negatief is.

Voor een deel van de derivaten wordt hedge-accounting toegepast. Bij fair value hedge-accounting wordt de reële waardeverandering als gevolg van het afgedekte risico van specifieke activa of passiva, evenals de reële waardeverandering van het derivaat, in de winst- en verliesrekening verwerkt. Bij cash flow hedge-accounting wordt de verandering in de reële waarde van het derivaat, voor zover effectief, niet in de winst- en verliesrekening maar (tot aan verkoop of bijzondere waardevermindering) in het vermogen verwerkt. Hedge-accounting wordt toegepast als wordt voldaan aan de eisen voor wat betreft documentatie (zoals het beleid van risicobeheer, de startdatum van de hedge, een beschrijving van het hedge-instrument en de onderliggende positie, de soort hedge, het afgedekte risico en de wijze van bepaling van de effectiviteit van de hedge) en de daadwerkelijke effectiviteit van de hedge. Hedge-accounting wordt beëindigd als het hedge-instrument afloopt, wordt uitgeoefend of is verkocht, de hedge niet langer voldoet aan de voorwaarden, de toekomstige transactie niet langer wordt verwacht of als de toewijzing van de hedge-relatie wordt gestaakt. Overigens kwalificeren niet alle in bedrijfs-economische zin effectieve hedges voor hedge-accounting.

Deelnemingen en participaties

De waardering van deelnemingen (dit zijn strategische aandelenbelangen gehouden door de bank zelf) en participaties (dit zijn aandelenbelangen gehouden door het participatiebedrijf van de bank) is afhankelijk van de mate waarin de bank invloed kan uitoefenen op het beleid. Belangen waarin invloed van doorslaggevende betekenis kan worden uitgeoefend (doorgaans belangen groter dan 50%) worden geconsolideerd. Belangen waar invloed van betekenis kan worden uitgeoefend (doorgaans belangen van 20% tot en met 50%) worden gewaardeerd tegen de equitymethode, zijnde de kostprijs plus het aandeel in het resultaat en vermogensmutaties na verwerving minus het aandeel in gedane uitkeringen na verwerving. Belangen waar invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden in de balans opgenomen in de post deelnemingen. Overige belangen (doorgaans de belangen kleiner dan 20%) worden beschouwd als available for sale, met waardering op reële waarde via het vermogen. De overige belangen worden in de balans opgenomen in de post overige financiële activa.

Immateriële activa

Alle overnames worden verwerkt via toepassing van de overnamemethode. Goodwill wordt gewaardeerd tegen kostprijs. Op goodwill wordt niet stelselmatig afgeschreven, wel wordt jaarlijks of vaker indien gebeurtenissen of wijzigingen in omstandigheden daartoe aanleiding geven, beoordeeld of er een bijzondere waardevermindering opgetreden is als gevolg van structurele wijziging in toekomstige cashflows. Negatieve goodwill (badwill) die bij een overname ontstaat wordt direct in de winst- en verliesrekening opgenomen. Goodwill inzake niet geconsolideerde deelnemingen en participaties is begrepen in de boekwaarde van het desbetreffende belang, overige goodwill is in de balans opgenomen in de post immateriële activa. De overige immateriële activa (bestaande uit gekochte of ontwikkelde software alsmede gekochte assurance-portefeuilles) worden gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De afschrijving ten laste van de winst- en verliesrekening geschiedt op basis van de geschatte gebruiksduur van de betreffende immateriële activa, tenzij de gebruiksduur onbepaald is. De afschrijving van de overige immateriële activa start op het moment dat de activa gebruiksklaar zijn. De geschatte gebruiksduur is 3 – 10 jaar.

Materiële vaste activa

De onroerende zaken en bedrijfsmiddelen worden opgenomen tegen kostprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. Lineaire afschrijving vindt plaats over de geschatte economische levensduur van alle onroerende zaken en bedrijfsmiddelen, met uitzondering van grond in eigendom, waarvan de economische levensduur als onbepaald wordt aangemerkt. De restwaarde wordt periodiek beoordeeld.

De geschatte gebruiksduur is als volgt:

- Gebouwen 10 – 33 jaar
- Technische installaties 10 – 15 jaar
- Inventarissen 8-12 jaar
- Computerapparatuur 3-5 jaar

Vaste activa aangehouden voor verkoop

Onmiddellijk voorafgaand aan de classificatie als aangehouden voor verkoop wordt de waardering van de activa (en alle activa en verplichtingen van een groep af te stoten activa) geactualiseerd in overeenstemming met de toepasselijke IFRS-standaard. Vervolgens worden vaste activa en groepen activa die worden afgestoten, bij eerste opname als aangehouden voor verkoop, gewaardeerd op de laagste van de boekwaarde en de reële waarde minus verkoopkosten. Bijzondere waardeverminderingen bij de eerste classificatie als aangehouden voor verkoop worden in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden opgenomen wanneer de bank op balansdatum een verplichting heeft (in rechte afdwingbaar of feitelijk) die zijn oorsprong vindt in een gebeurtenis in het verleden en wanneer het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen noodzakelijk is en een betrouwbare schatting van de omvang van de verplichting kan worden gemaakt. Indien het effect daarvan materieel is, worden de voorzieningen bepaald door de verwachte toekomstige kasstromen contant te maken op basis van een disconteringsvoet vóór belasting die een afspiegeling is van de actuele markt-taxaties van de tijdswaarde van geld en, waar nodig, van de specifieke risico's met betrekking tot de verplichting.

Pensioenvoorzieningen

Friesland Bank kent een zogenaamde defined benefit pensioenregeling. De nettoverplichting uit hoofde van toegezegde pensioenregelingen wordt voor iedere regeling afzonderlijk berekend door een schatting te maken van de pensioenaanspraken die werknemers hebben opgebouwd in ruil voor hun diensten in de verslagperiode en voorgaande perioden. Deze pensioenaanspraken worden gediscoteerd om de contante waarde te bepalen, en de reële waarde van de fondsbeleggingen wordt hierop in mindering gebracht. De disconteringsvoet is het rendement per balansdatum van obligaties met een waardering van de kredietwaardigheid van AAA waarvan de looptijd de termijn van de verplichtingen benadert. De berekening wordt uitgevoerd door een erkende actuaris volgens de 'projected unit credit'-methode.

Wanneer de pensioenaanspraken uit hoofde van een regeling worden verhoogd, wordt het gedeelte van de verhoogde pensioenaanspraken dat betrekking heeft op de verstreken diensttijd van werknemers lineair als last in de winst- en verliesrekening opgenomen over de gemiddelde periode totdat de pensioenaanspraken onvoorwaardelijk worden. Voor zover de aanspraken onmiddellijk onvoorwaardelijk worden, wordt de last onmiddellijk in de winst- en verliesrekening opgenomen. Wanneer de pensioenaanspraken uit hoofde van een regeling worden verlaagd, wordt dit onmiddellijk als bate in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Alle actuariële winsten en verliezen per 1 januari 2004, de overgangsdatum naar IFRS, zijn opgenomen. Met betrekking tot de actuariële winsten en verliezen die na 1 januari 2004 ontstaan bij het berekenen van de verplichting uit hoofde van een pensioenregeling, voor zover eventuele niet opgenomen cumulatieve actuariële winsten of verliezen meer bedragen dan 10% van de contante waarde van de brutoverplichting uit hoofde van de toegezegd-pensioenregeling, dan wel van de reële waarde van de fondsbeleggingen indien deze hoger is, wordt dat gedeelte in de winst- en verliesrekening opgenomen over de verwachte gemiddelde resterende diensttijd van de werknemers die aan de regeling deelnemen. Voor het overige

wordt de actuariële winst of het actuariële verlies niet opgenomen.

Naast pensioenen worden ook andere langetermijnpersoneelsbeloningen opgenomen in de balans. Hierbij moet worden gedacht aan bijvoorbeeld regelingen voor jubilea. Voor deze componenten zijn geen beleggingen aanwezig, de toekomstige uitkeringen en kosten worden op dezelfde wijze gediscoteerd als de pensioenen.

Overige voorzieningen

De in de balans opgenomen overige voorzieningen betreffen mogelijke toekomstige verplichtingen voor het terugbetalen van nog niet verdiende assurantieprovisies. De omvang van deze voorzieningen wordt bepaald op basis van zowel historische gegevens als een toekomstige inschatting.

Baten

Baten worden verantwoord voor zover het waarschijnlijk is dat de economische voordelen van transacties ten goede komen aan de groep en ze betrouwbaar kunnen worden bepaald. Rentebaten en –lasten inzake financiële instrumenten worden in de winst- en verliesrekening verantwoord op basis van de effectieve rentemethode. Verkoopresultaten inzake rentedragende financiële instrumenten worden verantwoord als resultaat financiële transacties. Provisiebaten en –lasten worden verantwoord in de periode waar zij betrekking op hebben. Dividenden worden opgenomen op het moment van betaalbaarstelling.

Lasten

De personeels- en andere beheerskosten worden toegerekend aan het boekjaar waar zij betrekking op hebben.

Belastingen

De belasting naar de winst of het verlies over het boekjaar omvat de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare winstbelastingen en uitgestelde winstbelastingen. De winstbelasting wordt in de winst- en verliesrekening opgenomen, behoudens voor zover deze betrekking heeft op posten die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen, in welk geval de belasting in het eigen vermogen wordt verwerkt. De belasting is berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op balansdatum, dan wel waartoe materieel reeds op balansdatum is besloten, en correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

De voorziening voor uitgestelde belastingverplichtingen (belastinglatenties) wordt gevormd op basis van de balansmethode, waarbij een voorziening wordt getroffen voor tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde van activa en verplichtingen ten behoeve van de financiële verslaggeving en de fiscale boekwaarde van die posten. Voor de volgende tijdelijke verschillen wordt geen voorziening getroffen: fiscaal niet aftrekbare good-

will, de eerste opname van activa of verplichtingen die noch de commerciële noch de fiscale winst beïnvloeden, en verschillen die verband houden met investeringen in dochterondernemingen voor zover zij in de voorzienbare toekomst waarschijnlijk niet zullen worden afgewikkeld. Het bedrag van de voorziening voor uitgestelde belastingverplichtingen is gebaseerd op de wijze waarop de boekwaarde van de activa en verplichtingen naar verwachting zal worden gerealiseerd of afgewikkeld, waarbij gebruik wordt gemaakt van de belastingtarieven die zijn vastgesteld op balansdatum, dan wel waartoe materieel reeds op balansdatum besloten is.

De boekwaarde van actieve belastinglatenties wordt jaarlijks per de balansdatum beoordeeld en verlaagd voorzover het niet langer waarschijnlijk is dat voldoende belastbare winst beschikbaar is om geheel of gedeeltelijk gebruik te maken van de actieve belastinglatentie. Het bedrag van de uitgestelde belastingvorderingen wordt verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

Gesegmenteerde informatie

Primair onderscheidt Friesland Bank voor haar interne performancemeting de volgende bedrijfsonderdelen: het bankbedrijf, het participatiebedrijf en de bancaire deelnemingen (een aantal strategische belangen, waaronder Van Lanschot NV). Vanwege het feit dat er geen specifieke financiering per bedrijfs onderdeel bestaat, is voor de bepaling van de gesegmenteerde resultaten extracomptabel rente over het geïnvesteerd vermogen toegerekend. Deze extracomptabele rente is gekoppeld aan het rendement op de rentedragende activa in het bankbedrijf. Binnen het bankbedrijf wordt onderscheid gemaakt tussen het particuliere en zakelijke bedrijf.

Toelichting op de geconsolideerde balans

(x € 1.000)

1. Kasmiddelen

Onder deze post vallen wettige betaalmiddelen met inbegrip van in vreemde valuta luidende bankbiljetten en munten, alsmede onmiddellijk opeisbare tegoeden bij de centrale bank.

	2005	2004
Deze post bestaat uit:		
- Kasmiddelen	13.281	17.658
- Tegoeden bij de centrale bank	115.709	135.241
	128.990	152.899

2. Bankiers

Hieronder worden opgenomen alle met de bedrijfsuitoefening van de bank samenhangende vorderingen op bankiers, onder welke titel dan ook, mits niet belichaamd in effecten.

	2005	2004
Deze post bestaat uit:		
- Direct opeisbare tegoeden	67.603	160.760
- Niet-direct opeisbare tegoeden	112.518	252.141
	180.121	412.901

Voor de vorderingen opgenomen onder dit hoofd is geen voorziening voor oninbaarheid getroffen.

3. Kredieten

Hieronder worden opgenomen alle met de bedrijfsuitoefening van de bank samenhangende vorderingen, voorzover het geen vorderingen op bankiers en effecten zijn.

	2005	2004
Deze post bestaat uit:		
- Kredieten aan de overheid	160.496	286.323
- Kredieten aan de private sector, particulier	4.207.576	3.774.048
- Kredieten aan de private sector, zakelijk	2.760.358	2.498.768
- Voorziening voor oninbaarheid	-100.029	-104.970
	7.028.401	6.454.169

In deze post zijn door de bank gesecuritiseerde vorderingen ten bedrage van € 643,6 miljoen (2004: € 695,9 miljoen) opgenomen. Dit betreft particuliere woninghypotheken waarvan de economische eigendom is overgedragen aan Stichting Eleven Cities no. 1 en Stichting Eleven Cities no. 2. Het kredietrisico op deze leningen wordt gedragen door de betreffende stichtingen, het renterisico berust bij Friesland Bank. De in het kader van deze securitisaties uitgegeven schuldbewijzen zijn aan de passiefzijde van de balans in de post schuldbewijzen opgenomen.

De zakelijke kredieten gespecificeerd naar bedrijfstak:

	2005	2004
- agrarische sector	15%	16%
- industrie, bouwnijverheid	10%	10%
- handel	9%	9%
- zakelijke en financiële dienstverlening	51%	48%
- overige dienstverlening	12%	14%
- overig	3%	3%
	100%	100%

De kredieten uitgesplitst naar zekerheden:

	2005	2004
- overheidsgarantie	7%	9%
- hypothecaire dekking	50%	50%
- overige zekerheden (inclusief blanco)	43%	41%
	100%	100%

Het verloop van de voorziening voor oninbaarheid is als volgt:

	2005	2004
Stand per 1 januari	104.970	87.177
- IFRS-mutatie	1.587	-
- Afboekingen	-17.080	-11.170
- Verminderingen	-15.560	-10.992
- Toevoegingen	26.486	30.992
- Consolidaties	-374	8.963
Stand per 31 december	100.029	104.970

	2005	2004
De voorziening voor oninbaarheid betreft:		
- Particuliere kredieten	7.212	6.596
- Zakelijke kredieten	84.561	81.047
- Portefeuillevoorziening	8.256	17.327
De kredieten met waardevermindering zijn als volgt opgebouwd:		
- Kredieten met waardevermindering, bruto	230.756	220.229
- Zekerheden	129.308	113.916
- Kredieten met waardevermindering, netto	101.448	106.313
- Voorziening voor oninbaarheid	91.773	87.643
	9.675	18.670

Het bedrag aan de non-performing kredieten (dit zijn kredieten waarvoor geen rente meer wordt verantwoord) bedraagt € 49,2 miljoen (2004: € 76,5 miljoen). Het deel van de voorziening voor oninbaarheid dat betrekking heeft op de non-performing loans is € 37,1 miljoen (2004: € 46,6 miljoen).

4. Overige financiële activa

Hieronder zijn opgenomen de handels- en beleggingsportefeuilles rentedragende en niet rentedragende waardepapieren (zoals aandelen en participaties) en derivaten met een positieve reële waarde.

Deze post bestaat uit:

	Beurs- genoteerd	Niet genoteerd	Totaal 2005	Beurs- genoteerd	Niet genoteerd	Totaal 2004
Obligaties held for trade	-	-	-	-	-	-
Aandelen held for trade	2.238	-	2.238	1.839	-	1.839
Obligaties available for sale / prefs	444.558	463.091	907.649	593.978	469.618	1.063.596
Aandelen available for sale	32.269	14.179	46.448	28.442	10.880	39.322
Participaties available for sale	19.580	85.602	105.182	14.421	74.136	88.557
Derivaten	-	30.920	30.920	-	4.472	4.472
	498.645	593.792	1.092.437	638.680	559.106	1.197.786

De uitsplitsing van de overige financiële activa naar emittent is als volgt:

	2005	2004
- Overheden	586.214	743.156
- Particuliere sector	506.223	454.630

	2005	2004
Het verloop van de obligaties available for sale / prefs is als volgt:		
Stand per 1 januari	1.063.596	899.994
- IFRS-mutatie	17.928	-
- Aankopen	186.723	1.063.563
- Verkopen	-245.439	-794.564
- Lossingen	-121.135	-101.345
- Herwaarderingen	5.976	-1.235
- Herrubriceringen en consolidaties	-	-2.817
Stand per 31 december	907.649	1.063.596
Het verloop van de aandelen available for sale is als volgt:		
Stand per 1 januari	39.322	31.705
- Aankopen	4.049	8.227
- Verkopen	-7.166	-5.494
- Herwaarderingen	10.243	-120
- Herrubriceringen	-	5.004
Stand per 31 december	46.448	39.322
Het verloop van de participaties available for sale is als volgt:		
Stand per 1 januari	88.557	91.369
- Aankopen	5.925	5.875
- Verkopen	-564	-23.506
- Herwaarderingen	14.854	15.283
- Waardeveranderingen	-3.590	-464
Stand per 31 december	105.182	88.557

De volgende tabel geeft de ongerealiseerde winsten en verliezen weer die nog niet in de winst- en verliesrekening zijn opgenomen:

	Reële waarde	Winsten	Verliezen	Bruto	Belasting	Netto
Obligaties	907.649	14.606	-	14.606	4.250	10.356
Aandelen	46.448	7.121	-	7.121	2.072	5.049
Participaties	105.182	19.969	-	19.969	-	19.969
	1.059.279	41.696	-	41.696	6.322	35.374

Eventuele ongerealiseerde verliezen die nog niet in de winst- en verliesrekening zijn opgenomen worden beschouwd als tijdelijke waardedalingen. Voor de posten opgenomen onder dit hoofd is geen voorziening voor oninbaarheid getroffen.

5. Deelnemingen

Hieronder zijn opgenomen aandelenbelangen waar invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Tevens zijn hieronder begrepen de participaties die gewaardeerd worden volgens de equity-methode.

	2005	2004
Dit betreft deelnemingen in:		
- Kredietinstellingen	304.155	257.363
- Participaties	62.862	58.177
- Overige deelnemingen	10.206	4.046
	377.223	319.586
Het verloop van deze post is als volgt:		
Stand per 1 januari	319.586	269.131
- Aankopen	21.185	45.061
- Verkopen	-7.599	-12.887
- Resultaat	57.821	42.417
- Herwaarderingen	10.595	4.960
- Dividenden	-18.176	-22.633
- Waardeveranderingen	-6.189	-6.463
Stand per 31 december	377.223	319.586
De uitsplitsing naar verhandelbaarheid is als volgt:		
- Beursgenoteerd	90.150	73.726
- Niet-beursgenoteerd	287.073	245.860

De beurswaarde van de beursgenoteerde deelnemingen bedraagt € 175,8 miljoen (€ 122,9 miljoen).

6. Immateriële activa

Deze post bestaat uit geactiveerde goodwill inzake geconsolideerde deelnemingen en overige immateriële activa zoals software en gekochte assurantiefportefeuilles.

	2005	2004
Dit betreft:		
- Goodwill	1.996	667
- Software	2.546	-
- Assurantiefportefeuilles	1.441	1.206
	5.983	1.873

Het verloop van deze post is als volgt:

	Good- will	Overige activa	Totaal 2005	Good- will	Overige activa	Totaal 2004
Stand per 1 januari	667	1.206	1.873	870	-	870
- Aankopen	1.385	2.880	4.265	-	1.206	1.206
- Afschrijvingen en waardeveranderingen	-16	-99	-115	-913	-	-913
- Consolidaties	-40	-	-40	710	-	710
Stand per 31 december	1.996	3.987	5.983	667	1.206	1.873

7. Materiële vaste activa

Hieronder worden opgenomen bedrijfsgebouwen en –terreinen, machines en installaties en andere bedrijfsmiddelen, zoals technische en administratieve uitrusting.

Het verloop van deze post is als volgt:

	Onroerende zaken	Overige bedrijfsmiddelen	Totaal 2005	Totaal 2004
Stand per 1 januari	82.886	16.502	99.388	100.128
- Investerings	2.099	9.404	11.503	13.033
- Desinvesteringen	-	-7	-7	-115
- Afschrijvingen	-4.025	-6.481	-10.506	-13.598
- Overige mutaties	223	697	920	-60
Stand per 31 december	81.183	20.115	101.298	99.388
Cumulatieve aanschafwaarde	122.081	70.641	192.722	180.780
Cumulatieve afschrijvingen	40.898	50.526	91.424	81.392

8. Vaste activa aangehouden voor verkoop

Dit betreft vaste activa waarvan het stellige voornemen bestaat deze op korte termijn te verkopen.

	2005	2004
Deze post bestaat uit:		
- Deelnemingen	-	3.375
- Onroerende zaken	4.500	4.500
	4.500	7.875

9. Belastingen

Onder dit hoofd worden opgenomen acute en latente belastingvorderingen. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar noot 35.

10. Voorraden

Dit betreft de voorraden van de geconsolideerde industriële participaties.

11. Handelsdebiteuren

Dit betreft de handelsdebiteuren van de geconsolideerde industriële participaties.

12. Overige activa

Dit betreft alle activa die niet onder de andere actiefposten kunnen worden gerubriceerd.

13. Overlopende activa

Dit betreft vooruitbetaalde kosten, te ontvangen rente en overige te ontvangen nog niet gefactureerde bedragen.

	2005	2004
Deze post bestaat uit:		
- Te vorderen rente	33.719	43.995
- Overige bedragen	1.141	8.380
	34.860	52.375

14. Bankiers

Hieronder worden opgenomen alle met de bedrijfsuitoefening van de bank samenhangende schulden aan bankiers voor zover niet belichaamd in een schuldbewijs dan wel een achtergestelde schuld.

	2005	2004
Deze post bestaat uit:		
- Direct opeisbare tegoeden	431	15.085
- Niet-direct opeisbare tegoeden	335.795	367.630
	336.226	382.715

15. Toevertrouwde middelen

Hieronder worden opgenomen alle met de bedrijfsuitoefening van de bank samenhangende schulden voor zover geen schulden aan bankiers en voor zover niet belichaamd in een schuldbewijs dan wel een achtergestelde schuld.

	2005	2004
Deze post bestaat uit:		
- Spaargelden	1.979.325	1.997.137
- Overige toevertrouwde middelen	3.100.268	2.934.188
	5.079.593	4.931.325

16. Schuldbewijzen

Hieronder worden opgenomen obligaties, medium term notes en overige schuldbewijzen. Daarnaast worden hier de onder het securitisatieprogramma uitgegeven Class A, B en C notes opgenomen. Deze beursgenoteerde notes zijn uitgegeven door Stichting Eleven Cities No. 1 en Stichting Eleven Cities No. 2. Voor deze notes zijn zekerheden gesteld in de vorm van woninghypotheken.

	2005	2004
Deze post bestaat uit:		
- 5,75% obligatielening 1997 per 2007	118.174	113.445
- 5,25% obligatielening 1998 per 2008	140.403	136.134
- Medium term notes	1.270.000	1.270.000
- Senior Class A notes	634.155	678.956
- Mezzanine Class B notes	35.000	35.000
- Junior Class C notes	10.500	10.500
- Overige schuldbewijzen	1.343	1.563
	2.209.575	2.245.598

17. Financiële verplichtingen

Hieronder worden opgenomen de derivaten met een negatieve reële waarde.

18. Overige schulden

Deze post bevat belastingschulden en verder die passiva die niet onder een van de overige passiefposten kunnen worden gerubriceerd, waaronder nog te verrekenen posten in het betalingsverkeer en overige schulden van geconsolideerde participaties.

	2005	2004
Deze post bestaat uit:		
- Belastingenschulden	2.075	1.330
- Overige bancaire schulden	54.731	48.118
- Overige schulden industriële participaties	33.826	21.631
	90.632	71.079

19. Overlopende passiva

Dit betreft vooruitontvangen bedragen, te betalen rente alsmede overige te betalen bedragen.

	2005	2004
Deze post bestaat uit:		
- Te betalen rente	103.914	113.090
- Overige bedragen	11.313	27.180
	115.227	140.270

20. Voorzieningen

	2005	2004
Deze post bestaat uit:		
- Voorziening voor pensioenen	42.846	37.982
- Overige voorzieningen	3.519	3.207
	46.365	41.189

Friesland Bank biedt diverse pensioenregelingen aan haar werknemers aan, waarbij het merendeel van de werknemers een pensioen is toegezegd dat 70% van het eindloon zal bedragen. Het toegezegde pensioen gaat in variërend vanaf het 60e, 62e of het 65e levensjaar. Voor de werknemers zijn collectieve pensioencontracten gesloten bij verzekeringsmaatschappijen. In de onderstaande tabellen worden de pensioenverplichtingen en de reële waarde van de pensioenbeleggingen weergegeven.

Bij de bepaling van de pensioenvoorziening zijn de volgende belangrijke veronderstellingen voor de lange termijn gehanteerd:

	2005	2004
- Disconteringsvoet	3,75%	4,25%
- Verwachte salarisontwikkeling (inclusief inflatiecorrectie)	2,50%	2,50%
- Verwacht rendement op beleggingen/verzekeringstechnische voorzieningen	4,50%	4,50%
- Verwachte indexatie	2,00%	2,00%

Het verloop van de pensioenvoorziening is als volgt (in miljoenen euro's):

	Verplichtingen	Beleggingen	Corridor	Totaal 2005	Totaal 2004
Stand per 1 januari	230,8	166,5	26,3	38,0	37,1
- Pensioenkosten boekjaar	10,0	0,0	0,0	10,0	7,5
- Actuariële rente c.q. rendement beleggingen	10,1	7,7	0,0	2,4	2,5
- Bijdrage werkgever	0,0	9,2	0,0	-9,2	-11,7
- Uitkeringen	-4,8	-4,8	0,0	0,0	0,0
- Administratiekosten	0,0	-0,9	0,0	0,9	0,7
- Actuarieel resultaat	30,7	6,3	23,7	0,7	0,0
- Consolidaties	-	-	-	-	1,9
Stand per 31 december	276,8	184,0	50,0	42,8	38,0

De overige voorzieningen betreffen voornamelijk verzekeringstechnische voorzieningen, met name voor nog niet verdiende premies. Als gevolg van afspraken met verzekeraars is er een risico aanwezig dat bij voortijdige beëindiging van een verzekeringcontract een deel van de ontvangen premie moet worden gerestitueerd. De omvang van de voorziening wordt bepaald op basis van historische gegevens.

	2005	2004
Het verloop van deze post is als volgt:		
Stand per 1 januari	3.207	2.237
- Toevoegingen	352	977
- Onttrekkingen	-40	-7
Stand per 31 december	3.519	3.207

21. Achtergestelde schulden

De onder deze post opgenomen schulden zijn achtergesteld bij alle tegenwoordige en toekomstige verplichtingen van Friesland Bank NV, vervroegde of gedeeltelijke aflossing is niet toegestaan. Het gemiddeld rentepercentage op de achtergestelde schulden bedraagt 5,4% (2004: 5,7%), de gemiddeld resterende looptijd is 7,2 jaar (2004: 6,3 jaar).

22. Eigen vermogen en solvabiliteit

Het maatschappelijk kapitaal van Friesland Bank NV bestaat uit 150.000 gewone aandelen van € 450. Het geplaatste kapitaal bestaat uit 37.463 gewone aandelen van € 450. Alle geplaatste aandelen worden gehouden door Friesland Bank Holding NV, wiens gewone aandelen op haar beurt nagenoeg geheel gehouden worden door Vereniging Friesland Bank. Het geplaatste en gestorte kapitaal zijn gedurende het boekjaar niet gewijzigd.

In november 2004 heeft Friesland Bank Perpetual Capital Securities uitgegeven. Dit betreft een 'eeuwigdurende' obligatielening die genoteerd is aan Euronext. Na voorafgaande toestemming van de toezichthouder mag de lening naar keuze van de bank, in zijn geheel worden afgelost vanaf 3 december 2014. De obligaties zijn achtergesteld bij alle andere huidige en toekomstige schulden van de bank. In het kader van het toezicht van De Nederlandsche Bank NV is de obligatielening als kernvermogen aangemerkt. De coupon van deze obligatielening is gekoppeld aan het rendement van Nederlandse staatsleningen met een looptijd van 10 jaar, verhoogd met een marge van 0,125%, maar maximaal 8%. De rentevergoeding wordt elk kwartaal opnieuw vastgesteld. Rentebetaling moet worden opgeschort indien door de rentebetaling de solvabiliteitsratio lager wordt dan de minimumvermogensratio zoals door de toezichthouder bepaald. Daarnaast kan de bank besluiten de rentebetalingen op te schorten.

	2005	2004
De samenstelling van het eigen vermogen is als volgt:		
- Geplaatst en gestort kapitaal	16.858	16.858
- Agioreserve	76.319	76.319
- Perpetual Capital Securities	125.000	125.000
- Herwaarderingsreserve	60.722	18.572
- Wettelijke en statutaire reserves	99.357	86.012
- Overige reserves	349.551	338.304
- Resultaat boekjaar	76.725	71.261
- Interim dividend	-4.514	-35.000
- Belang van derden	19.787	18.414
	819.805	715.740

Het verloop van het eigen vermogen van Friesland Bank NV is:

Stand per 1 januari	715.740	531.914
- IFRS-mutaties	5.699	-1.056
- Uitgifte Perpetual Capital Securities	-	125.000
- Resultaat boekjaar	76.725	71.261
- Dividend	-7.865	-39.834
- Herwaarderings	28.133	18.572
- Belang van derden	1.373	9.883
Stand per 31 december	819.805	715.740

Voor het gedetailleerde verloop van het eigen vermogen wordt verwezen naar het mutatieoverzicht eigen vermogen op pagina 21. Het mutatieoverzicht eigen vermogen geeft gedetailleerd inzicht in alle mutaties in het eigen vermogen. Het overzicht totaalresultaat omvat alle mutaties in het eigen vermogen gedurende het jaar, met uitzondering van transacties met aandeelhouders, zoals de uitbreiding van het aandelenkapitaal en uitkering van dividend.

	2005	2004
Het overzicht totaalresultaat is:		
- Nettowinst	76.725	71.261
- Herwaarderings	28.133	18.572
Totaalresultaat	104.858	89.833

De Nederlandsche Bank NV heeft normen gesteld voor de verhouding kernvermogen, respectievelijk totaal vermogen en de naar risicocategorie gewogen activa. De minimaal vereiste percentages zijn 4% voor kernvermogen en 8% voor totaal vermogen. De onderstaande tabel geeft een overzicht van het aanwezige en minimaal vereiste vermogen.

	Minimaal vereist 2005	Aanwezig 2005	Minimaal vereist 2004	Aanwezig 2004
Kernvermogen	216.739	723.615	195.046	629.248
Ratio kernvermogen	4,0%	13,4%	4,0%	12,9%
Totaal vermogen	433.478	723.615	390.092	629.248
Ratio totaal vermogen	8,0%	13,4%	8,0%	12,9%

De naar risico gewogen activa (risk weighted assets) zijn als volgt opgebouwd:

Kredietrisico	Ongewogen 2005	Gewogen 2005	Ongewogen 2004	Gewogen 2004
- 0%-risicoweging	1.264.061	-	1.528.651	-
- 20%-risicoweging	340.717	68.143	646.354	129.271
- 50%-risicoweging	2.516.415	1.258.208	2.178.564	1.089.282
- 100%-risicoweging	4.033.770	4.033.770	3.613.410	3.613.410
Gewogen posten kredietrisico		5.360.121		4.831.963
Gewogen posten overige risico's		58.351		44.190
Naar risico gewogen activa (risk weighted assets)		5.418.472		4.876.153

	2005	2004
De opbouw van het toetsingsvermogen is als volgt:		
- Geplaatst en gestort kapitaal	16.858	16.858
- Agioreserve	76.319	76.319
- Perpetual Capital Securities	125.000	125.000
- Wettelijke en statutaire reserves	99.357	86.012
- Overige reserves	349.551	338.304
- Resultaat boekjaar	76.725	71.261
- Dividend	-7.282	-38.351
- Belang van derden	9.883	9.883
- Aftrekposten wegens deelnemingen in en vorderingen op bankiers	-22.796	-56.038
Kernvermogen	723.615	629.248
- Achtergestelde schulden, voor zover die in aanmerking komen	247.247	213.955
- Herwaarderingsreserves	52.373	18.572
- Aftrekposten wegens deelnemingen in en vorderingen op bankiers	-299.620	-232.527
Totaal vermogen	723.615	629.248

Onder het belang van derden wordt opgenomen het belang van derden in het eigen vermogen van geconsolideerde deelnemingen en participaties.

	2005	2004
Deze post bestaat uit:		
- Belang derden geconsolideerde deelnemingen	9.883	9.883
- Belang derden geconsolideerde participaties	9.904	8.531
	19.787	18.414

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

(x € 1.000) **23. Rente**

Hieronder worden opgenomen alle baten en lasten die voortvloeien uit het uitlenen c.q. lenen van gelden die het karakter van rente hebben. Hieronder zijn ook begrepen provisies die het karakter van rente hebben, zoals afsluit- en boeteprovisie.

	2005	2004
Deze post bestaat uit:		
- Rentebaten kasmiddelen, bankiers en kredieten	342.567	302.683
- Rentebaten overige financiële activa	43.086	51.868
Totaal rentebaten	385.653	354.551
- Rentelasten bankiers en toevertrouwde middelen	164.021	153.895
- Rentelasten schuldbewijzen	66.308	61.425
- Rentelasten achtergestelde schulden	15.663	18.290
Totaal rentelasten	245.992	233.610
Rente	139.661	120.941

24. Opbrengsten uit effecten en deelnemingen

Hieronder worden opgenomen de opbrengsten inzake aandelenbelangen die zijn aangemerkt als available for sale alsmede aandelenbelangen die op basis van de equity-methode worden gewaardeerd. In de balans zijn deze belangen opgenomen in de posten overige financiële activa respectievelijk deelnemingen. De specificatie van deze post is als volgt:

	Deelne- mingen	Partici- paties	Aan- delen	Totaal 2005	Totaal 2004
Belangen aangemerkt als available for sale					
- Dividenden	980	11.740	366	13.086	8.195
- Verkoopresultaten	-	34.039	679	34.718	25.682
	980	45.779	1.045	47.804	33.877
Belangen gewaardeerd op equity-methode:					
- Aandeel resultaat	41.227	16.562	-	57.789	42.417
- Verkoopresultaten	-	3.194	-	3.194	1.603
	41.227	19.756	-	60.983	44.020

25. Provisie

Onder deze post worden opgenomen de opbrengsten behaald met de diensten verleend op het gebied van assurantien, effecten en binnen- en buitenlands betalingsverkeer. De provisielasten zijn beperkt van omvang.

	2005	2004
De specificatie van de provisie luidt als volgt:		
- Assurantiën	19.721	13.894
- Effecten	6.940	6.061
- Betalingsverkeer	5.210	5.112
- Overige	484	460
	<hr/>	<hr/>
	32.355	25.527

26. Resultaat uit financiële transacties

Onder deze post worden opgenomen de verkoopresultaten op rentedragende waardepapieren, de resultaten op de financiële activa die aangemerkt worden als held for trade, valutaresultaten en overige handelsopbrengsten.

	2005	2004
Het resultaat uit financiële transacties is als volgt opgebouwd:		
- Resultaat verkoop rentedragende waardepapieren	9.164	-
- Resultaat handelsportefeuille effecten	287	99
- Resultaat handelsportefeuille valuta	387	533
	<hr/>	<hr/>
	9.838	632

27. Overige baten

Hieronder worden die baten opgenomen die niet onder de voorgaande posten gerubriceerd kunnen worden.

	2005	2004
Deze post bestaat uit:		
- Ontvangen huren	544	518
- Diverse overige baten	1.057	527
	<hr/>	<hr/>
	1.601	1.045

28. Omzet participaties

Dit betreft de omzet van de geconsolideerde industriële participaties.

29. Personeelskosten

	2005	2004
De uitsplitsing van de personeelskosten luidt:		
- Lonen en salarissen eigen personeel (inclusief bonussen)	47.325	41.311
- Ingeleend personeel	7.292	4.982
- Pensioenlasten	13.962	9.376
- Sociale lasten	4.148	4.401
- Overige personeelskosten	7.988	4.696
	<hr/>	<hr/>
	80.715	64.766
- Personeelskosten industriële participaties	16.629	14.092
	<hr/>	<hr/>
	97.344	78.858

Het gemiddeld aantal vaste werknemers gedurende het boekjaar -herrekend naar volledige dienstverbanden- bedraagt:

	2005	2004
Friesland Bank	747	759
Friesland Bank Assurantiën	90	87
Aecum	28	24
Bercoop Groep	79	-
Friesland Bank Investments	10	11
	<hr/>	<hr/>
	954	881
Industriële participaties	370	358
	<hr/>	<hr/>
	1.324	1.239

	2005	2004
De pensioenlasten bestaan uit (in miljoenen euro's):		
- Pensioenkosten	10,0	7,5
- Actuariële rente	10,1	9,3
- Rendement op beleggingen	-7,7	-6,8
- Administratiekosten	0,9	0,7
- Actuarieel resultaat	0,7	-1,3
	<hr/>	<hr/>
	14,0	9,4

30. Andere beheerskosten

Onder deze post worden opgenomen de andere bedrijfskosten, zoals kantoorkosten, huisvestingskosten, ICT-kosten, marketingkosten en overige.

	2005	2004
De uitsplitsing van de andere beheerskosten luidt:		
- Kantoorkosten	7.775	6.978
- ICT-kosten	11.477	8.624
- Uitbestede diensten	5.508	5.517
- Huisvestingskosten	4.858	4.070
- Marketingkosten	5.018	4.531
- Diverse kosten	9.230	5.712
	<hr/>	<hr/>
	43.866	35.432
- Andere beheerskosten en kostprijs omzet industriële participaties	39.432	36.043
	<hr/>	<hr/>
	83.298	71.475

31. Afschrijvingen

Onder deze post worden opgenomen de afschrijvingen op materiële vaste activa zoals onroerende zaken en bedrijfsmiddelen, alsmede de afschrijvingen op immateriële activa.

	2005	2004
Deze post bestaat uit:		
- Afschrijving onroerende zaken	3.678	6.538
- Afschrijving bedrijfsmiddelen	5.242	5.549
	<hr/>	<hr/>
	8.920	12.087
- Afschrijving immateriële activa	115	870
- Afschrijvingen industriële participaties	1.586	1.554
	<hr/>	<hr/>
	10.621	14.511

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij post 7.

32. Waardeveranderingen van kredieten

Hieronder worden alle waardeveranderingen opgenomen uit hoofde van kredieten.

	2005	2004
Deze post bestaat uit:		
- Mutatie specifieke debiteurenvoorziening	-1.581	8.517
- Mutatie portefeuille voorziening	-4.573	313
- Afgeboekte kredieten	18.031	11.170
	<hr/>	<hr/>
	11.877	20.000
- Waardevermindering in het kader van een nieuw bancaire systeem	16.877	-
	<hr/>	<hr/>
	28.754	20.000

33. Waardeveranderingen van financiële instrumenten

Onder dit hoofd worden opgenomen de reële waardeveranderingen van derivaten (voorzover geen onderdeel van een cash flow hedge) alsmede die van de gehedgde items voor zover die onderdeel uitmaken van een effectieve fair value hedge.

	2005	2004
Deze post bestaat uit:		
- Reële waardeverandering van derivaten	40.845	-
- Reële waardeverandering van gehedgde items	-12.801	-
	28.044	-

Friesland Bank past voor een deel van de derivaten hedge accounting toe. Dit betreft fair value hedge accounting, waarbij het renterisico van activa (over het algemeen obligaties) of passiva (over het algemeen langlopende schulden) wordt verminderd. De instrumenten die hiervoor gebruikt worden zijn onder andere renteswaps en futures.

In de winst- en verliesrekening zijn de volgende reële waardeveranderingen opgenomen inzake hedge accounting:

	Derivaten	Activa	Passiva	Saldo
Renteswaps	-6.827	3.320	5.663	2.156
Rentefutures	-5.459	3.818	-	-1.641
	-12.286	7.138	5.663	515

34. Waardeveranderingen van financiële vaste activa

Hieronder worden gerubriceerd de waardeveranderingen van aandelen en deelnemingen.

	2005	2004
- Waardeverminderingen van belangen aangemerkt als available for sale	3.539	1.651
- Waardeverminderingen van belangen gewaardeerd op equity-methode	6.189	6.462
	9.728	8.113

35. Belastingen

Deze post betreft de op het boekjaar drukkende belastingen over het in de winst- en verliesrekening verantwoorde bedrijfsresultaat. De relatief lage belastingdruk is het gevolg van het feit dat een aanzienlijk deel van de baten valt onder de deelnemingsvrijstelling in de vennootschapsbelasting. Het saldo van de belastingvorderingen en -verplichtingen na aftrek van waardecorrecties bestaat uit:

	2005	2004
- Saldo actuele belastingvorderingen en -verplichtingen	8.020	15.944
- Saldo uitgestelde belastingvorderingen- en verplichtingen	75.846	57.616
	83.866	73.560

De uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen zijn berekend naar een tarief vennootschapsbelasting van 29,1%. Dit betreft zowel latente belastingvorderingen als fiscaal verrekenbare verliezen. Op grond van huidige inzichten en verwachtingen omtrent toekomstige ontwikkelingen wordt aangenomen dat deze belastingvorderingen in de toekomst volledig verrekenbaar zullen zijn. In het boekjaar heeft een waardecorrectie plaatsgevonden van € 7,6 miljoen (2004: € 6,0 miljoen). Hiervan heeft een bedrag van € 5,0 miljoen (2004: € 6,0 miljoen) betrekking op een wijziging van het tarief vennootschapsbelasting. Het belangrijkste element van de overige waardecorrecties in 2005 betreft de waardering van fiscale verliezen. Het totale bedrag aan belastingen dat gedurende het boekjaar rechtstreeks ten gunste c.q. laste van het eigen vermogen werd gebracht bedroeg € 0,0 miljoen.

De aansluiting met de effectieve belastingdruk is als volgt:

- Nominale belastingdruk	31,5%	34,5%
- Effect vrijgestelde inkomsten	-31,1%	-24,9%
- Effect gewijzigde belastingtarieven	5,2%	6,7%
- Effect correcties voorgaande jaren	2,7%	0,0%
Effectieve belastingdruk	8,3%	16,3%

36. Nettowinst beschikbaar voor belang derden

Hieronder wordt opgenomen het aandeel van derden in de periodewinst.

	2005	2004
Deze post bestaat uit:		
- Belang derden geconsolideerde deelnemingen	10.960	2.447
- Belang derden geconsolideerde industriële participaties	705	739
	11.665	3.186

37. Nettowinst beschikbaar voor aandeelhouders

Hieronder wordt opgenomen het aandeel van aandeelhouders in de periodewinst.

	2005	2004
Deze post bestaat uit:		
- Beschikbaar voor houders Perpetual Capital Securities	4.514	-
- Beschikbaar voor houders gewone aandelen	72.211	71.261
	76.725	71.261

Additionele toelichtingsinformatie

38. Gesegmenteerde informatie

De splitsing van het resultaat naar de verschillende bedrijfsonderdelen is als volgt:

2005	Bank- bedrijf	Partici- patie- bedrijf	Bancaire deelne- mingen	Totaal 2005
Rente	145.096	1.409	-6.844	139.661
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	2.950	65.535	40.302	108.787
Overige inkomsten	43.400	62.369	-	105.769
Operationele inkomsten	191.446	129.313	33.458	354.217
Operationele bedrijfslasten	132.048	59.215	-	191.263
Bedrijfsresultaat	59.398	70.098	33.458	162.954
Waardeveranderingen	55.871	10.655	-	66.526
Operationeel resultaat	3.527	59.443	33.458	96.428
Waarvan toegerekende financieringsrente ¹	12.060	-4.045	-8.015	-
Totale omvang activa (€ miljoen)	8.502	246	346	9.094
Procentueel aandeel activa	93%	3%	4%	100%
Investerings materiële vaste activa	9.786	1.717	-	11.503
Investerings immateriële vaste activa	2.880	1.385	-	4.265
Afschrijvingen materiële vaste activa	8.918	1.588	-	10.506
Afschrijvingen immateriële vaste activa	99	16	-	115

¹ de financieringsrente wordt toegerekend op basis van de oorspronkelijke investeringsbedragen in het participatiebedrijf en de bancaire deelnemingen

2004	Bank- bedrijf	Partici- patie- bedrijf	Bancaire deelne- mingen	Totaal 2004
Rente	128.264	-938	-6.385	120.941
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	1.844	41.206	34.847	77.897
Overige inkomsten	27.029	56.055	-	83.084
Operationele inkomsten	157.137	96.323	28.462	281.922
Operationele bedrijfslasten	110.459	54.385	-	164.844
Bedrijfsresultaat	46.678	41.938	28.462	117.078
Waardeveranderingen	21.187	6.926	-	28.113
Operationeel resultaat	25.491	35.012	28.462	88.965
Waarvan toegekende financieringsrente	10.722	-4.337	-6.385	-
Totale omvang activa (€ miljoen)	8.300	219	294	8.813
Procentueel aandeel activa	94%	3%	3%	100%
Investerings materiële vaste activa	11.297	1.736	-	13.033
Investerings immateriële vaste activa	1.206	-	-	1.206
Afschrijvingen materiële vaste activa	12.082	1.516	-	13.598
Afschrijvingen immateriële vaste activa	-	913	-	913

De activa in het bankbedrijf bestaan voor € 7,0 miljard (2004: € 6,3 miljard) uit commerciële kredietverlening, hiervan betreft 60% (2004: 60%) het particulier bedrijf en 40% (2004: 40%) het zakelijk bedrijf. De activa van het participatiebedrijf bestaan voor € 194 miljoen (2004: € 182 miljoen) uit de boekwaarde van participaties, de overige activa van het participatiebedrijf betreffen met name de activa van geconsolideerde industriële participaties. De activa van de bancaire deelnemingen bestaan uit de boekwaarde van de betreffende belangen.

Binnen het bankbedrijf wordt onderscheid gemaakt tussen het particulier en zakelijk bedrijf. Van de toe te rekenen rente- en provisiebaten betreft 54% (2004: 58%) het particulier bedrijf en 46% (2004: 42%) het zakelijk bedrijf.

39. Risicobeheer

Algemeen

Bankieren is in essentie het aangaan en beheren van risico's. Risico's worden weloverwogen genomen en gelimiteerd, voorts worden zij continue bewaakt. De primaire doelstelling van het risicomanagement is het beschermen van de financiële soliditeit van de bank. Bij het risicobeheer zijn meerdere organen van de bank betrokken, waarbij onderscheid gemaakt in het maken van beleid, de uitvoering van het beleid, bewaking en controle. De uitvoering van het beleid is in drietal commissies belegd, deze commissies bestaan uit senior management, lijn- en stafdirecteuren alsmede één of meerdere leden van de Raad van Bestuur. De algehele coördinatie van het risicobeheer is belegd bij de Risk Management Officer, die rapporteert aan de Chief Financial Officer. De betreffende commissies zijn:

- Commissie Kredietbeleid: het aandachtsgebied heeft betrekking op het krediet- en operationeel risico. Deze commissie vergadert éénmaal in de zes weken.
- Asset & Liability Commissie: naast renterisico is deze commissie ook belast met prijs-, valuta- en liquiditeitsrisico. Deze commissie vergadert éénmaal in de twee maanden.
- Commissie Wet- en regelgeving: het integriteit-, juridisch- en compliance risico zijn de belangrijkste attentiepunten, de vergaderingen vinden tweewekelijks plaats.

Kredietrisico

Het kredietrisicobeleid van de bank is behoudend en voorzichtig. Als beheersinstrumenten kunnen onder andere worden genoemd de analyse van economische sectoren, het meten van de kwaliteit van de debiteur en de faciliteit, de spreiding in en over economische sectoren. Als regionaal actieve bank is er sprake van een bepaalde mate van concentratierisico. De faciliteiten, die de bank op basis van vastomlijnde criteria aan haar cliënten verstrekt, bestaan overwegend uit vreemd vermogen in de vorm van kredieten in rekening-courant en leningen. Risicodragend vermogen zoals (cumulatief preferente) aandelen en participaties zijn er in geringere mate. Een deel van deze aandelenportefeuille is beursgenoteerd. Het proces van fiatting van kredieten is fijnmazig van aard. De belangrijkste principes zijn als volgt:

- ken uw klant, de medewerkers dienen goed geïnformeerd te zijn over de aard van de activiteiten en de financiële stromen;
- de documentatie dient actueel te zijn;
- het vier-ogen-principe, twee bevoegde functionarissen dienen een kredietvoorstel goed te keuren;
- de fiatting van kredieten geschiedt onafhankelijk van de commerciële bedrijfsonderdelen, voor grote kredieten is een zogenaamde Kredietcommissie ingesteld.

Onderscheid wordt gemaakt tussen particuliere en zakelijke debiteuren. Particuliere kredieten worden verstrekt op basis van inkomens- en vermogenstoetsen, terwijl zakelijke kredieten worden beoordeeld op basis van branche, kwaliteit van het management, cashflows, solvabiliteit en zekerheden. Aan beide categorieën debiteuren wordt een rating toegekend.

Kredietrisico wordt gemeten en uitgedrukt in risico gewogen activa. In 2005 is de omvang hiervan gestegen met € 542 miljoen (11%) tot € 5,4 miljard. Het risico wordt beperkt door een goede spreiding over sectoren, in 2005 is de vermelde groei gelijkmatig over de sectoren verdeeld. De kredieten zijn voor het grootste deel verstrekt aan debiteuren in het werkgebied van de bank. De solvabiliteitswetgeving wordt in het kader van Bazel II aangepast. Ten aanzien van pillar 1 opteert de bank voor de IRB- Foundation benadering en Standardized voor markt- en operationeel risico.

Marktrisico

Het marktrisico bestaat uit rente-, prijs- en valutarisico. Het marktriscobeleid is vooral gericht op het beheersen van het renterisico. Prijs- en valutarisico zijn van geringere omvang. Het renterisico is inherent aan de kredietuitzettingen, de beleggingsportefeuille en de toevertrouwde gelden. De beleggingsportefeuille bestaat voor een belangrijk deel uit obligaties die door de overheid zijn geëmitteerd. Rentederivaten worden voornamelijk als risico verminderend instrument ingezet in het kader van balansbeheer. De mogelijke renteherzieningen in de posities van de bank worden regelmatig getoetst aan de gestelde limieten. De marktwaarde van de portefeuille, de duration van het eigen vermogen, earnings en value at risk worden nauwlettend gevolgd.

Op basis van de posities ultimo 2005 kan gesteld worden, dat -ceteris paribus- een stijging van de geldmarktrente met 1% resulteert in een daling van de totale rentebaten met € 6,1 miljoen op jaarbasis. Daarentegen zal een stijging van de lange rente met 1% een positieve invloed hebben op de rentebaten van € 6,5 miljoen, gemeten over het gehele jaar. Een parallelle stijging van de gehele rentestructuur zorgt derhalve in beginsel voor een toename van de rente van € 0,4 miljoen op jaarbasis. De duration van het eigen vermogen bedroeg ultimo 2005 een factor 5; een parallelle verschuiving van de gehele rentecurve met 1% zal de marktwaarde van het eigen vermogen met 5% doen muteren.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico omvat het risico dat de bank niet kan voldoen aan haar verplichtingen uit hoofde van opgevraagde gelden. Een en ander wordt gemeten aan de hand van een liquiditeits-typische vervalkalender. In dit kader worden door De Nederlandsche Bank NV een tweetal limieten gehanteerd.

Compliancerisico

In 2005 is veel aandacht besteed aan de naleving van de Wet identificatie bij dienstverlening. Tevens zijn de vereiste voorbereidingen getroffen voor de Wet financiële dienstverlening. De per 1 oktober in werking getreden Wet marktmisbruik noopte de bank tot aanscherping van de bestaande procedures.

Operationeel risico

Deze risicocategorie omvat het verlies door falende interne processen, mensen en systemen of door externe gebeurtenissen. De bank beperkt de operationele risico's tot een minimum door het stimuleren van het risicobewustzijn van medewerkers en het treffen van adequate maatregelen. Onder andere gebeurt dat door het aanbrengen van functiescheiding tussen front- en backoffice, confirmatie van transacties, dagelijkse beoordeling van posities en strikte autorisatie van grote transacties. Het ICT-risico wordt beperkt door gebruik te maken van een standaard ICT-infrastructuur en adequate uitwijkprocedures. De aanwezigheid van meerdere processoren per computer, de aanleg van een netwerk in de vorm van een ring en een tweetal systemen voor opslag en back-up maakt dit mogelijk. Interne procedures zijn mede gebaseerd op de 'best practice' standaarden van ITIL. Voorts vinden regelmatig uitwijkproefingen plaats.

In 2006 zal de bank de ICT-gerelateerde risico's verder beperken door het informatiebeveiligingsbeleid en het business continuity management aan te scherpen.

40. Reële waarde van financiële instrumenten

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor dat instrument tussen twee partijen zou kunnen worden uitgewisseld indien objectieve en onafhankelijke prijsvorming mogelijk is. De hieronder vermelde reële waarde is bepaald op basis van de marktwaarde of -indien dit niet mogelijk is- door het contant maken van verwachte toekomstige kasstromen. Indien handel op een beurs plaatsvindt, geeft de beursnotering een goede indicatie van de reële waarde. In de meeste gevallen is een dergelijke beurswaarde echter niet beschikbaar en dienen schattingsmethoden te worden toegepast om de reële waarde te benaderen. Deze methoden zijn naar hun aard subjectief en gaan uit van bepaalde veronderstellingen, waaronder de inschatting van toekomstige kasstromen en het gehanteerde discontopercentage. Voorts is de op enig moment geschatte reële waarde afhankelijk van op dat moment geldende omstandigheden. De informatie over reële waarden van financiële instrumenten van verschillende financiële instellingen is dan ook niet altijd goed vergelijkbaar.

De reële waarde van de beursgenoteerde obligaties, aandelen, participaties, deelnemingen en derivaten is bepaald op basis van beurskoersen. Dit is circa 5% van het totaal. Voor de overige balansposten is gebruik gemaakt van interne waarderingsmodellen, dit is circa 95% van het totaal.

In de onderstaande tabel wordt per balanspost de boekwaarde en de reële waarde aangegeven (in miljoenen euro's):

	Boek- waarde 2005	Reële waarde 2005	Vershil 2005	Boek- waarde 2004	Reële waarde 2004	Vershil 2004
Activa						
Kasmiddelen	129	129	-	153	153	-
Bankiers	180	180	-	413	413	-
Kredieten	7.028	7.097	69	6.454	6.554	100
Overige financiële activa	1.092	1.092	-	1.198	1.247	49
Deelnemingen	377	671	294	320	497	177
Immateriële activa	6	6	-	2	2	-
Materiële vaste activa	101	99	-2	99	95	-4
Vaste activa aangehouden voor verkoop	5	5	-	8	8	-
Overige en overlopende activa	176	176	-	166	166	-
	9.094	9.455	361	8.813	9.135	322
Passiva						
Bankiers	336	330	-6	383	406	23
Toevertrouwde middelen	5.080	5.107	27	4.931	4.995	64
Schuldbewijzen	2.210	2.219	9	2.246	2.271	25
Financiële verplichtingen	62	62	-	4	4	-
Overige schulden	91	91	-	71	71	-
Overlopende passiva	115	115	-	140	140	-
Voorzieningen	46	46	-	41	41	-
Achtergestelde schulden	334	360	26	281	304	23
	8.274	8.330	56	8.097	8.232	135
Activa minus passiva	820	1.125	305	716	903	187

41. Uitsplitsing activa en passiva naar resterende looptijden

Hieronder worden een aantal bancaire activa en passiva uitgesplitst naar resterende looptijd (in miljoenen euro's). De eerste tabel betreft de resterende contractuele liquiditeitstechnische looptijd, de tweede tabel de rentetypische looptijd.

Liquiditeitstechnisch	< 1 mnd	1 mnd - 3 mnd	3 mnd - 1 jaar	1 jaar - 5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Activa						
Bankiers	68	111	1	-	-	180
Kredieten	1.304	230	186	591	4.717	7.028
Obligaties	248	42	31	270	317	908
Passiva						
Bankiers	26	43	60	182	25	336
Toevertrouwde middelen	2.388	408	690	1.052	542	5.080
Schuldbewijzen	13	-	651	309	1.237	2.210
Achtergestelde schulden	-	2	6	158	168	334

Rentetypisch	variabel	< 1 jaar	1 jaar - 5 jaar	5 jaar - 10 jaar	10 jaar - 15 jaar	> 15 jaar	Totaal
Balansposten							
Activa	1.353	4.652	1.515	1.000	39	31	8.590
Passiva	722	5.263	1.861	331	70	10	8.257
Saldo balansposten	631	-611	-346	669	-31	21	333
Derivaten							
Long posities	10	817	315	240	13	21	1.416
Short posities	0	671	179	385	23	125	1.383
Saldo derivaten	10	146	136	-145	-10	-104	33
Totaal saldo	641	-465	-210	524	-41	-83	366

42. Derivaten

Derivaten zijn financiële instrumenten belichaamd in contracten waarvan de waarde afhankelijk is van één of meer onderliggende activa, referentieprijzen of indices. Voorbeelden van derivaten zijn valutatermijncontracten, swaps, opties en forward rate agreements. Transacties in derivaten worden door de bank afgesloten voor het beheren van de eigen rente- en valutarisico's en ten behoeve van cliënten.

Naast het marktrisico (het risico vanwege verandering van bijvoorbeeld rente en koers) bestaat er ten aanzien van derivaten ook een kredietrisico. Het kredietrisico wordt bepaald door het mogelijke verlies dat ontstaat als een tegenpartij in gebreke blijft. Het kredietrisico wordt gemeten door de positieve vervangingswaarde van de derivatencontracten te vermeerderen met een percentage van het notional amount (bepaald door de looptijd en de aard van de contracten). Indien dit (ongewogen) kredietequivalent wordt gewogen met het tegenpartijrisico (over het algemeen banken) resteert het gewogen kredietequivalent.

De posities in derivaten kunnen als volgt worden weergegeven (in miljoenen euro's):

Ultimo 2005	=< 1 jaar	> 1 jaar - =< 5 jaar	> 5 jaar	Totaal	Positieve markt- waarde	Negatieve markt waarde
<i>Rentecontracten</i>						
OTC, swaps	159	482	624	1.265	27	58
OTC, opties	10	78	2	90	-	-
OTC, forwards	94	-	-	94	-	-
	263	560	626	1.449	27	58
<i>Valutacontracten</i>						
OTC, opties	35	-	-	35	-	-
OTC, forwards	36	1	-	37	-	-
	71	1	-	72	-	-
<i>Aandelencontracten</i>						
OTC, opties	-	1	-	1	-	-
Beurs, opties	-	-	-	-	-	-
	-	1	-	1	-	-
Totaal	334	562	626	1.522	27	58

Ultimo 2004	=< 1 jaar	> 1 jaar - =< 5 jaar	> 5 jaar	Totaal	Positieve markt waarde	Negatieve markt waarde
<i>Rentecontracten</i>						
OTC, swaps	44	467	508	1.019	32	29
OTC, opties	-	-	-	-	-	-
OTC, forwards	170	-	-	170	-	-
	214	467	508	1.189	32	29
<i>Valutacontracten</i>						
OTC, opties	-	-	-	-	-	-
OTC, forwards	26	1	-	27	2	1
	26	1	-	27	2	1
<i>Aandelencontracten</i>						
OTC, opties	1	-	-	1	-	-
Beurs, opties	-	-	-	-	-	-
	1	-	-	1	-	-
Totaal	241	468	508	1.217	34	30

De kredietequivalenten zijn als volgt weer te geven (in miljoenen euro's):

	Ongewogen 2005	Gewogen 2005	Ongewogen 2004	Gewogen 2004
Rentecontracten	27	12	32	10
Valutacontracten	-	1	2	-
Aandelencontracten	-	-	-	-
	27	13	34	10

43. Vreemde valuta

Het beleid van de bank is erop gericht eventuele valutarisico's af te dekken door middel van derivaten, waaronder valutatermijncontracten. De valutapositie kan als volgt worden weergegeven (in miljoenen euro's):

	Actief	Passief	Per saldo	Derivaten	Positie 2005	Positie 2004
Amerikaanse dollar	54,7	43,2	11,5	-11,5	0,0	-0,2
Britse pond	10,1	11,4	-1,3	1,3	0,0	0,0
Japanezen yen	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Overig	5,3	4,1	1,2	-1,1	0,1	0,3
	70,6	59,2	11,4	-11,3	0,1	0,1

44. Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Dit betreft onder andere voorwaardelijke schulden uit hoofde van transacties waarbij de bank zich garant heeft gesteld voor de verplichtingen van een derde en onherroepelijke faciliteiten die tot een kredietrisico kunnen leiden, bijvoorbeeld niet opgenomen kredietfaciliteiten in rekening-courant.

	2005	2004
Voorwaardelijke schulden uit hoofde van garanties en dergelijke	59.534	63.518
Voorwaardelijke schulden uit hoofde van onherroepelijke accreditieven	10.148	8.951
Voorwaardelijke schulden	69.682	72.469
Onherroepelijke faciliteiten	855.168	739.785

Er is een beperkt aantal procedures tegen Friesland Bank NV aanhangig. Op grond van de thans beschikbare informatie en gesterkt door adviezen van de betrokken juridische adviseurs is de Raad van Bestuur van mening dat niet te verwachten valt dat de uitkomst van die procedures van wezenlijke nadelige invloed zal zijn op de vermogenspositie van Friesland Bank NV. Voor een deel zijn voor deze procedures voorzieningen gevormd.

De verplichtingen uit hoofde van langlopende huur- en leasecontracten (met name huur van panden en operationele autoleasecontracten) bedroegen per einde van het boekjaar:

- korter dan één jaar	€ 2,1 miljoen (2004: € 2,0 miljoen)
- van één tot vijf jaar	€ 5,5 miljoen (2004: € 4,3 miljoen)
- langer dan vijf jaar	€ 0,1 miljoen (2004: € 0,3 miljoen)

In het boekjaar is inzake langlopende huur- en leasecontracten ten laste van het resultaat gekomen € 2,6 miljoen (2004: € 2,4 miljoen).

In het boekjaar is Friesland Bank verplichtingen aangegaan ten behoeve van investeringen in materiele vaste activa van € 3,2 miljoen. Deze verplichtingen zullen naar verwachting in het volgende boekjaar worden afgewikkeld.

45. Zekerheidsstellingen

In verband met zekerheidsstelling ten behoeve van bepaalde passiva en voor buiten de balans opgenomen voorwaardelijke schulden, alsmede in het kader van transacties op de financiële markten, staan bepaalde activa niet ter vrije beschikking. Dit betreft kasmiddelen (€ 67,0 miljoen) en overige financiële activa (€ 340,4 miljoen).

46. Verhoudingen met verbonden partijen

In beperkte mate vinden -tegen marktconforme tarieven- reguliere bancaire transacties, zoals kredietverlening en betalingsverkeer, plaats met verbonden partijen. In de balans komen de navolgende verhoudingen met deelnemingen voor. Onder bankiers debet € 4,8 miljoen, onder kredieten € 6,6 miljoen, onder bankiers credit € 12,5 miljoen en onder toevertrouwde middelen € 0,8 miljoen. Onder de post kredieten is € 2,3 miljoen opgenomen inzake Friesland Bank Holding NV.

47. Raad van Bestuur

De arbeidsvoorwaarden van de leden van de Raad van Bestuur worden vastgesteld door de Raad van Commissarissen. De leden van de Raad van Bestuur komen naast hun basissalaris in aanmerking voor een bonus. Dit is een prestatiegebonden bonus die afhankelijk is van de bereikte doelstellingen. Het pensioengevend salaris van de leden van de Raad van Bestuur is gelijk aan 116% van het salaris, de pensioenleeftijd is 60 jaar dan wel 62 jaar. De kosten van de pensioenregeling komen voor rekening van Friesland Bank.

De bezoldiging (inclusief pensioenlasten) van de leden en voormalige leden van de Raad van Bestuur bedraagt € 2.939.000 (2004: € 1.347.000). De specificatie is als volgt:

2005	Salaris	Bonus	Overig	Pensioen	Totaal '05
drs. W.F.C. Cramer	334.000	151.000	-	99.000	584.000
T. Branbergen	231.000	138.000	-	53.000	422.000
A. Vlaskamp	208.000	136.000	-	74.000	418.000
mr. drs. A. Offringa (tot 1 juli 2005)	197.000	229.000	986.000	103.000	1.515.000
2004	Salaris	Bonus	Overig	Pensioen	Totaal '04
drs. W.F.C. Cramer (vanaf 1 december 2004)	26.000	-	-	7.000	33.000
T. Branbergen	224.000	63.000	-	72.000	359.000
A. Vlaskamp (vanaf 1 juli 2004)	91.000	-	29.000	240.000	360.000
mr. drs. A. Offringa	336.000	97.000	-	162.000	595.000

Friesland Bank kent het optieplan Friesland Bank Holding NV. In het kader hiervan zijn aan de leden en voormalige leden van de Raad van Bestuur opties op certificaten Friesland Bank Holding toegekend. Bij uitoefening van de opties worden certificaten van aandelen Friesland Bank Holding verkregen, deze certificaten kunnen twee keer per jaar op een interne markt worden verhandeld. De (berekende) adviesprijs van deze certificaten is afhankelijk van zowel de financiële prestaties van

Friesland Bank zelf als van externe factoren. Door de externe accountant wordt een controle-berekening van de adviesprijs overlegd. De daadwerkelijke transactieprijs is afhankelijk van vraag en aanbod, de garantieprijs is 85% van de adviesprijs. Het verloop van de door de Raad van Bestuur gehouden aantallen opties en certificaten is als volgt:

Opties	Begin boekjaar		Uitgeoefend		Toegekend		Einde boekjaar	
	aantal	gem. prijs	aantal	gem. prijs	aantal	gem. prijs	aantal	gem. prijs
drs. W.F.C. Cramer	-	-	-	-	-	-	-	-
T. Branbergen	125	1.399,00	-	-	-	-	125	1.399,00
A. Vlaskamp	68	1.399,00	-	-	-	-	68	1.399,00
mr. drs. A. Offringa	575	1.212,79	275	1.009,66	-	-	300	1.399,00

Certificaten	Begin boekjaar		Aangekocht		Verkocht		Einde boekjaar	
	aantal	koers	aantal	koers	aantal	koers	aantal	koers
drs. W.F.C. Cramer	-	-	-	-	-	-	-	-
T. Branbergen	-	-	-	-	-	-	-	-
A. Vlaskamp	-	-	-	-	-	-	-	-
mr. drs. A. Offringa	434	1.354,05	275	1.009,66	-	-	709	1.740,80

De per balansdatum uitstaande bedragen inzake leningen en dergelijke ten behoeve van leden van de Raad van Bestuur bedragen € 2.307.000 (2004: € 1.524.000) zijn:

	2005	gem %	2004	gem %
drs. W.F.C. Cramer	1.189.000	3,8%	-	-
T. Branbergen	414.000	4,1%	471.000	4,3%
A. Vlaskamp	389.000	2,4%	737.000	2,9%
mr. drs. A. Offringa	315.000	2,7%	316.000	3,0%

48. Raad van Commissarissen

De specificatie van de bezoldiging € 186.000 (2004: € 189.000) en de uitstaande bedragen inzake leningen en dergelijke ten behoeve van de Raad van Commissarissen € 1.146.000 (2004: € 961.000) zijn:

	Bezoldiging		Uitstaande bedragen			
	2005	2004	2005	gem%	2004	gem%
prof. drs. K. Wezeman	36.000	44.000	-	-	-	-
J. de Vries	11.000	36.000	-	-	-	-
J. Keijzer	40.000	31.000	-	-	-	-
drs. H. Visser	22.000	21.000	-	-	-	-
drs. L.M.L.H.A. Hermans	19.000	19.000	-	-	-	-
dr. G. Benedictus	26.000	6.000	226.000	3,7%	177.000	3,6%
A. Oosterhof	28.000	7.000	784.000	3,4%	784.000	2,9%
mr. L. Lindner	4.000	-	136.000	4,5%	-	-

49. Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan die dermate belangrijk zijn dat zij de oordeelsvorming van gebruikers van deze jaarrekening beïnvloeden.

Toelichting eerste toepassing International Financial Reporting Standards

Friesland Bank NV baseert haar externe verslaggeving sinds 1 januari 2005 op de International Financial Reporting Standards (IFRS). IFRS wijkt op een aantal punten af van de tot en met 2004 gehanteerde Nederlandse Verslaggevingsregels (Dutch GAAP). Voor het volledige overzicht van de tot en met 2004 toegepaste grondslagen wordt verwezen naar de jaarrekening 2004. Hieronder worden de belangrijkste verschillen tussen IFRS en Dutch GAAP toegelicht. Dit betreft met name de richtlijnen IAS 32 en 39 inzake financiële instrumenten.

Bankiers en kredieten

IFRS: Bankiers en kredieten worden onder IFRS gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, waar nodig rekening houdend met waardeverminderingen. Deze waardeverminderingen worden per post bepaald, waarbij voor wat betreft de zekerheden rekening gehouden wordt met discontering. Naast deze specifieke debiteurenvoorziening kent de bank een portefeuillevoorziening. Deze voorziening is bestemd voor risico's die nog niet individueel zijn onderkend, maar waarvan op basis van ervaring en algemeen- of bedrijfseconomische ontwikkelingen kan worden aangenomen dat ze per balansdatum in de portefeuille aanwezig zijn.

Dutch GAAP: Bankiers en kredieten worden gewaardeerd op het nominale bedrag, onder aftrek van noodzakelijk geachte waardeverminderingen. De toevoeging aan deze voorziening voor dubieuze debiteuren, in de winst- en verliesrekening gepresenteerd als waardeveranderingen van vorderingen, is gebaseerd op een langjarig gewogen gemiddelde van de werkelijke verliezen in combinatie met een beoordeling van de risicograad van de vorderingen. In aanvulling hierop wordt de toereikendheid van de voorziening jaarlijks op statische wijze beoordeeld, waarbij rekening wordt gehouden met de verstrekte zekerheden.

Obligaties

IFRS: De beleggingsportefeuille obligaties is aangemerkt als 'available for sale'. Waardering vindt plaats tegen reële waarde, waarbij waarderingsverschillen (tot verkoop of bijzondere waardevermindering) via het vermogen worden geleid. Gerealiseerde resultaten bij verkoop worden opgenomen in de winst- en verliesrekening. De handelsportefeuille obligaties is ingedeeld in de categorie 'held for trade', waarderingsverschillen worden via de winst- en verliesrekening geleid.

Dutch GAAP: Obligaties die tot de beleggingsportefeuille behoren worden gewaardeerd tegen aflossingswaarde minus een waardevermindering in geval van een lagere realiseerbare waarde. Het verschil met de verkrijgingsprijs dat het karakter van interest heeft (het agio en disagio), wordt in evenredigheid met de resterende looptijd als rentebate c.q. negatieve rentebate verantwoord. Voor zover rentedragende waardepapieren die tot de beleggingsportefeuille behoren worden verkocht, worden de resultaten geactiveerd dan wel gepasseerd en, rekening houdende met de gewogen gemiddelde looptijd van de beleggingsportefeuille, in de winst- en verliesrekening als rente, naar gelang van toepassing positief dan wel negatief, volgtijdelijk verantwoord. Indien voornoemde resultaatverwerking er toe leidt dat per saldo meer rentelasten worden geactiveerd dan rentebaten worden

gepassiveerd, wordt het meerdere direct als rentelast in de winst- en verliesrekening opgenomen. Obligaties die tot de handelsportefeuille behoren worden gewaardeerd tegen marktwaarde. De resultaten uit dezen hoofde worden in de winst- en verliesrekening gerubriceerd onder Resultaat uit financiële transacties.

Aandelen

IFRS: De beleggingsportefeuille aandelen is aangemerkt als 'available for sale'. Waardering vindt plaats tegen reële waarde, waarbij waarderingsverschillen (tot verkoop of bijzondere waardevermindering) via het vermogen worden geleid. Gerealiseerde resultaten bij verkoop worden opgenomen in de winst- en verliesrekening. De handelsportefeuille aandelen is ingedeeld in de categorie 'held for trade', waarderingsverschillen worden via de winst- en verliesrekening geleid.

Dutch GAAP: Aandelen die tot de beleggingsportefeuille behoren, worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Alle koersmutaties op deze aandelen worden over een herwaarderingsreserve geleid. Voor zover deze herwaarderingsreserve onvoldoende is om negatieve koersmutaties op te vangen, worden deze koersmutaties ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht. Bij verkoop wordt het resultaat in de winst- en verliesrekening opgenomen in de post Opbrengsten uit effecten en deelnemingen. Aandelen die tot de handelsportefeuille behoren worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Niet-genoteerde aandelen worden gewaardeerd tegen de geschatte opbrengstwaarde. De resultaten uit dezen hoofde worden in de winst- en verliesrekening gerubriceerd in de post Resultaat uit financiële transacties.

Deelnemingen en participaties

IFRS: De waardering van deelnemingen en participaties is afhankelijk van de mate waarin de bank invloed kan uitoefenen. Belangen waar invloed van doorslaggevende betekenis kan worden uitgeoefend (doorgaans belangen > 50%) worden geconsolideerd. Belangen waar invloed van betekenis kan worden uitgeoefend (doorgaans belangen van 20% - 50%) worden gewaardeerd tegen de equity-methode. Overige belangen worden beschouwd als 'available for sale', met waardering op reële waarde via het vermogen. Op goodwill wordt onder IFRS niet stelselmatig afgeschreven, wel vindt jaarlijks een impairmenttoets plaats.

Dutch GAAP: Deelnemingen waarin direct of indirect invloed van betekenis wordt uitgeoefend op het zakelijke en financiële beleid worden gewaardeerd tegen netto-vermogenswaarde zoveel mogelijk berekend volgens de grondslagen van de eigen jaarrekening, aan de hand van de meest recente gegevens van deze ondernemingen. Goodwill, zijnde het verschil tussen de verkrijgingsprijs en de netto-vermogenswaarde, wordt geactiveerd en lineair afgeschreven op basis van de verwachte economische levensduur. Dividend wordt in mindering gebracht op de waarde van de deelneming in het jaar van ontvangst. Overige deelnemingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde, dan wel lagere realiseerbare waarde. Participaties worden gewaardeerd tegen actuele waarde, waarbij rekening wordt gehouden met de ontwikkeling van de netto-vermogenswaarde, met de verkrijgingsprijs van de meest recente transacties, met prognoses van de participaties zelf, met de waarde van vergelijkbare participaties en (indien van toepassing) met de ontwikkeling van de beurswaarde van de participaties. Waarderingsaanpassingen van participaties worden over een herwaarderingsreserve geleid. Gerealiseerde resultaten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen. Participaties worden vanwege de afwijkende bedrijfsactiviteiten niet geconsolideerd.

Derivaten

IFRS: Derivaten worden onder IFRS gewaardeerd op reële waarde, waarderingsverschillen lopen via de winst- en verliesrekening. Friesland Bank past hedge accounting toe, over het algemeen betreft dit fair value hedging.

Dutch GAAP: Onder Dutch GAAP worden derivaten niet op de balans opgenomen.

Onroerende zaken en bedrijfsmiddelen

IFRS: De onroerende zaken en bedrijfsmiddelen in eigen gebruik worden opgenomen tegen verkrijgingsprijs. Lineaire afschrijving vindt plaats over de geschatte economische levensduur van alle onroerende zaken en bedrijfsmiddelen, met uitzondering van grond in eigendom, waarvan de economische levensduur als onbepaald wordt aangemerkt. De onroerende zaken niet in eigen gebruik (waaronder onroerende zaken die de bank verkrijgt in het kader van afwikkeling van bepaalde kredieten) worden gewaardeerd reële waarde. Waardeveranderingen worden in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Dutch GAAP: Onroerende zaken in eigen gebruik worden gewaardeerd tegen actuele waarde, afgeleid van de vervangingswaarde op basis van continuïteit en functionaliteit. Deze waarde wordt bepaald op basis van een zodanige, geregeld roulerende taxatie, dat in een periode van tien jaar alle gebouwen tenminste eenmaal zijn getaxeerd door een externe taxateur. Waarderingsaanpassingen uit hoofde van taxaties worden onder aftrek van de contante waarde van de latente belastingen ten gunste of ten laste van een herwaarderingsreserve gebracht. De jaarlijkse lineaire afschrijvingen geschieden op basis van de actuele waarde, rekening houdende met de geschatte economische levensduur en eventuele restwaarde. Onroerende zaken niet in eigen gebruik worden gewaardeerd tegen opbrengstwaarde bij willige verkoop, met uitzondering van in aanbouw zijnde panden, die voor de bestede kosten worden opgenomen. De bedrijfsmiddelen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder toepassing van jaarlijkse lineaire afschrijvingen afhankelijk van de geschatte levensduur.

Employee benefits

IFRS: Friesland Bank kent een zogenaamde defined benefit pensioenregeling. Onder IAS 19 wordt de waarde van de pensioentoezegging op actuariële grondslagen bepaald en opgenomen op de balans. Actuariële winsten en verliezen worden geamortiseerd over toekomstige jaren via een corridor. Naast pensioenen worden ook een aantal andere employee benefits als verplichting opgenomen.

Dutch GAAP: Onder Dutch GAAP werden de jaarlijkse premies en koopsommen inzake de pensioenregeling ten laste van het resultaat gebracht. De andere employee benefits werden verantwoord op kasbasis.

Eigen vermogen

IFRS: De in 2004 uitgegeven Perpetual Capital Securities kwalificeren onder IFRS als eigen vermogen. Analoog hieraan wordt de vergoeding op deze stukken beschouwd als dividend.

Dutch GAAP: De in 2004 uitgegeven Perpetual Capital Securities kwalificeren onder Dutch GAAP als vreemd vermogen. Analoog hieraan wordt de vergoeding op deze stukken beschouwd als rente.

Latente belastingen

IFRS: Onder IFRS worden latente belastingen opgenomen tegen de nominale waarde.

Dutch GAAP: Onder Dutch GAAP worden latente belastingen opgenomen tegen de contante waarde.

Reconciliaties

Het verloop van het eigen vermogen (exclusief belang van derden) van 31 december 2003 tot en met 1 januari 2005 volgens Dutch GAAP en IFRS is als volgt:

	Dutch GAAP	IFRS	Vershil
Eigen vermogen per 31 december 2003	560.118	560.118	-
IFRS-aanpassingen per 1 januari 2004	-	-36.735	-36.735
Eigen vermogen per 1 januari 2004	560.118	523.383	-36.735
Vermogensmutaties 2004			
- Perpetual	125.000	125.000	-
- Nettowinst 2004	72.313	71.261	-1.052
- Dividend	-39.834	-39.834	-
- Herwaarderingen	28.828	18.572	-10.256
- Overige mutaties	220	-1.056	-1.276
Eigen vermogen per 31 december 2004	746.645	697.326	-49.319
IFRS-aanpassingen per 1 januari 2005	-	5.699	5.699
Eigen vermogen per 1 januari 2005	746.645	703.025	-43.620

De IFRS-mutaties per 1 januari 2004 en 1 januari 2005 bestaan uit:

	Bruto	Belasting	Netto
<i>Per 1 januari 2004</i>			
- Onroerende zaken en bedrijfsmiddelen	-11.868	427	-11.441
- Employee benefits	-38.592	11.578	-27.014
- Latente belastingen	1.720	-	1.720
	-48.740	12.005	-36.735
<i>Per 1 januari 2005</i>			
- Kredieten (debiteurenvoorziening)	-1.587	476	-1.111
- Obligaties	11.735	-3.520	8.215
- Derivaten	-1.124	337	-787
- Overige	-883	265	-618
	8.141	-2.442	5.699
Totaal	-40.599	9.563	-31.036

Hierna wordt de reconciliatie tussen de geconsolideerde balans per 31 december 2004 (inclusief de IFRS-mutaties per 1 januari 2005) en de winst- en verliesrekening over 2004 volgens Dutch GAAP en IFRS weergegeven. De IFRS-mutaties bestaan uit herrubriceringen en waarderingsaanpassingen. De consolidaties betreffen entiteiten die onder Dutch GAAP niet werden geconsolideerd en onder IFRS wel. IFRS heeft geen invloed op de gerapporteerde cashflows.

Reconciliatie geconsolideerde balans Dutch GAAP – IFRS per 1 januari 2005

	Dutch GAAP	IFRS- mutaties	Consoli- daties	IFRS
Activa				
Kasmiddelen	152.899	-	-	152.899
Kortlopend overheidspapier	175.000	-175.000	-	-
Bankiers	412.901	-	-	412.901
Kredieten	6.454.169	-1.587	-	6.452.582
Overige financiële activa	-	1.246.949	-	1.246.949
Rentedragende waardepapieren	890.241	-890.241	-	-
Aandelen	182.104	-182.104	-	-
Deelnemingen	260.035	58.630	921	319.586
Immateriële activa	24.945	-23.072	-	1.873
Materiële vaste activa	107.656	-15.832	7.564	99.388
Vaste activa aangehouden voor verkoop	-	7.875	-	7.875
Belastingen	-	72.349	-	72.349
Voorraden	-	-	7.694	7.694
Handelsdebiteuren	-	-	10.967	10.967
Overige activa	78.279	-60.327	3.016	20.968
Overlopende activa	65.421	-24.920	-	40.501
Totaal activa	8.803.650	12.720	30.162	8.846.532
Passiva				
Bankiers	382.715	641	-	383.356
Toevertrouwde middelen	4.935.797	-1.495	-	4.934.302
Schuldbewijzen	2.245.598	14.910	-	2.260.508
Financiële verplichtingen	-	31.470	-	31.470
Overige schulden	49.073	375	21.631	71.079
Overlopende passiva	140.920	-20.084	-	120.836
Voorzieningen	12.135	29.054	-	41.189
Achtergestelde schulden	280.884	1.469	-	282.353
	8.047.122	56.340	21.631	8.125.093
Kapitaal en reserves	746.645	-43.620	-	703.025
Belang van derden	9.883	-	8.531	18.414
Eigen vermogen	756.528	-43.620	8.531	721.439
Totaal passiva	8.803.650	12.720	30.162	8.846.532

Reconciliatie geconsolideerde winst- en verliesrekening Dutch GAAP – IFRS over 2004

	Dutch GAAP	IFRS- mutaties	Consoli- daties	IFRS
Baten				
Rente	109.603	-	11.338	120.941
Opbrengsten uit effecten en deelnemingen	70.324	8.311	-738	77.897
Provisie	25.527	-	-	25.527
Resultaat uit financiële transacties	632	-	-	632
Overige baten	889	-	156	1.045
Omzet participaties	-	-	55.880	55.880
Totaal baten	206.975	8.311	66.636	281.922
Personeelskosten	63.042	1.724	14.092	78.858
Andere beheerskosten	35.263	-	36.212	71.475
Afschrijvingen	12.793	164	1.554	14.511
Totaal bedrijfslasten	111.098	1.888	51.858	164.844
Waardeveranderingen van kredieten	20.000	-	-	20.000
Waardeveranderingen van financiële instrumenten	-	8.113	-	8.113
Totaal waardeveranderingen	20.000	8.113	-	28.113
Bedrijfsresultaat voor belastingen	75.877	-1.690	14.778	88.965
Belastingen bedrijfsresultaat	3.564	-638	11.592	14.518
Groepswinst na belastingen	72.313	-1.052	3.186	74.447
Belang van derden	-	-	3.186	3.186
Nettowinst	72.313	-1.052	-	71.261
De IFRS-mutaties bestaan uit:				
- pensioenlasten				-1.724
- resultaat participaties				198
- afschrijvingen onroerende zaken				-402
- afschrijvingen goodwill				238
- belastinglast				638
Totaal				-1.052

Belangrijke deelnemingen

Geconsolideerde deelnemingen

Friesland Bank Assurantiën BV	Leeuwarden	100%
Friesland Bank Assuradeuren BV	Leeuwarden	100%
Brandsma Assurantiën BV	Heerenveen	100%
Aecum BV	Houten	100%
Aecommunity BV	Houten	100%
Friesland Bank Investments BV	Leeuwarden	100%
Friesland Bank Participaties BV	Leeuwarden	100%
Friese Participatie Maatschappij BV	Leeuwarden	100%
Overijsselse Participatie Maatschappij BV	Enschede	100%
Haarlemse Participatie Maatschappij BV	Haarlem	100%
Fries Trustkantoor BV	Leeuwarden	100%
Beheerder Friesland Fund BV	Leeuwarden	100%
Bewaarder Friesland Fund BV	Leeuwarden	100%
Friesland Bank Garant Fonds BV	Leeuwarden	100%
Friesland Bank Global Custody BV	Leeuwarden	100%
Holding- en Beleggingsmaatschappij Kring Noord BV	Leeuwarden	100%
Beheersmaatschappij Het Noorden BV	Leeuwarden	100%
Stichting Eleven Cities No. 1	Amsterdam	100%
Stichting Eleven Cities No. 2	Amsterdam	100%
Puro Verde	Amsterdam	100%
De Koepel BV	Leeuwarden	81%
Holding Bercoop Groep NV	Oldeberkoop	45%

Geconsolideerde industriële participaties

Mennens Groep BV	Amsterdam	76%
Doedijns International Holding BV	Waddinxveen	70%
Haatland Kampen BV	Kampen	67%

Niet-geconsolideerde deelnemingen

Frieschriedt BV	Leeuwarden	50%
Van Lanschot NV	's Hertogenbosch	28%
Kempen & Co NV	Amsterdam	20%

Niet-geconsolideerde industriële participaties

Helpman Capital BV	Groningen	50%
Damheer BV	Heerenveen	50%
SELO Holding BV	Oldenzaal	50%
Avensus Nederland BV	Utrecht	50%
Nykamp Nyboer BV	Oldenzaal	46%
Frans Nooren BV	Stadskanaal	40%
MC van der Leest Beheer BV	Stadskanaal	40%
Monza Holding BV	Naarden	40%
Berghave NV	Naarden	38%
Euroclinics Holding BV	Beekbergen	35%
Newion Investments BV	Nijehaske	35%
Wits Groep BV	Heerenveen	33%
Van Wijnen Holding BV	Baarn	32%
Axa Stenman Industries BV	Veenendaal	32%
Twentures Holding BV	Enschede	30%
BR Holding BV	Zwolle	29%
De Haan Zonwering BV	Drachten	28%
De Oliehoorn BV	Zwaag (Hoorn)	28%
Mees Pierson Informal Opportunity Fund	Rotterdam	28%
Main Entertainment I	Den Haag	26%
Jongbloed BV	Heerenveen	25%
Ophtec Holding BV	Groningen	25%
De Boer Stalinrichtingen BV	Leeuwarden	25%
Steinfort Beheer BV	Franeker	24%
SupportPlus Europe BV	Oldenzaal	22%
Machinefabriek G. van der Ploeg BV	Leeuwarden	22%
Nimbus Investments IX BV	Zeist	20%

Overige gegevens

Statutaire bepalingen inzake de winstverdeling

De winstverdeling vindt plaats overeenkomstig de artikelen 25 en 26 van de statuten van Friesland Bank NV. In hoofdlijnen zijn de statutaire bepalingen inzake de winstverdeling als volgt:

Van de winst, zoals die blijkt uit de vastgestelde jaarrekening, zullen zodanige bedragen worden gereserveerd als de raad van bestuur, onder goedkeuring van de raad van commissarissen, zal bepalen. De daarna resterende winst staat ter vrije beschikking van de algemene vergadering.

De vennootschap kan aan de aandeelhouders slechts uitkeringen doen voor zover haar eigen vermogen groter is dan het bedrag van het geplaatste kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden.

Ten laste van de door de wet voorgeschreven reserves mag slechts een tekort worden gedelgd voor zover de wet dat toestaat.

Winstverdeling

Het voorstel voor de winstverdeling is als volgt:

	2005	2004
Resultaat boekjaar	76.725	71.261
Interim-dividend gewone aandelen, € 0,00 (€ 934,26) per aandeel	-	35.000
Interim-dividend perpetual	-4.514	-
	72.211	36.261
Als volgt te verdelen:		
- Slotdividend gewone aandelen, € 73,88 (€ 89,45) per aandeel	2.768	3.351
- Toevoeging aan de wettelijke en statutaire reserves	30.446	13.345
- Toevoeging aan de overige reserves	38.997	19.565
	72.211	36.261

Accountantsverklaring

Opdracht

Wij hebben de in dit verslag opgenomen geconsolideerde jaarrekening 2005 van Friesland Bank NV te Leeuwarden gecontroleerd. De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de leiding van de vennootschap. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

Werkzaamheden

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten. Volgens deze richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen van financiële verslaggeving die bij het opmaken van de jaarrekening zijn toegepast en van belangrijke schattingen die de leiding van de vennootschap daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

Oordeel met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening

Wij zijn van oordeel dat de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen op 31 december 2005 en van het resultaat en de kasstromen over 2005 in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en voldoet aan de wettelijke bepalingen inzake de geconsolideerde jaarrekening zoals opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW voorzover van toepassing.

Tevens zijn wij nagegaan dat het jaarverslag voorzover wij dat kunnen beoordelen verenigbaar is met de geconsolideerde jaarrekening.

Amsterdam, 29 maart 2006

Ernst & Young Accountants
namens deze

J.W. Moison RA

mr. drs. G.H.C. de Méris RA

Personalia

Situatie op 31-12-2005

Raad van Bestuur

drs. W.F.C. Cramer (1961)

Lid RvB sinds: 01-12-2004

Voorzitter RvB sinds: 27-04-2005

A. Vlaskamp (1956)

Lid RvB sinds: 01-07-2004

T. Branbergen (1951)

Lid RvB sinds: 01-06-2001

Raad van Commissarissen

prof. drs. K. Wezeman (1940), voorzitter

Benoemd in 1999

Overige functies:

Voorzitter RvC Hordijk Holding B.V.

Voorzitter RvC Koopman Holding B.V.

Voormalig hoogleraar Administratieve

Organisatie R.U. Groningen

mw. Mr. L. Lindner (1944), secretaris

Benoemd in 2005

Overige functies:

Lid RvC Royal Schouten Group N.V.

Lid RvC Neerlands Glorie B.V.

Lid RvC Koninklijke Tichelaar N.V.

Vice voorzitter Golf & Country Club Lauswolt

J. Keijzer (1942)

Benoemd in 2000

Overige functies:

Directeur Bosplaat Advies

Adviseur Nationaal Register Commissarissen en Toezichthouders

Voormalig lid directie NPM Capital N.V.

Voorzitter RvC Koopmans Koninklijke Meelfabrieken N.V.

Lid RvC Stern Groep N.V.

Voorzitter RvC WMO Beheer N.V.

Lid RvC Wadinko Beheer B.V.

Voorzitter Raad van Toezicht Nederlands Astma Fonds

Lid RvC W&S Holding B.V.

Voorzitter bestuur Stichting Arbo Unie Nederland

Lid bestuur Internationaal Danstheater

drs. H. Visser (1944)

Benoemd in 2001

Overige functies:

Voorzitter RvC BEVER Holding N.V.

Voorzitter RvC Royal Huisman Shipyard B.V.

Lid RvC Sovion N.V.

Boardmember AGCO Corporation

Voormalig lid hoofddirectie Rabobank Nederland

Bestuurslid Stichting Preferente Aandelen OPG N.V.

drs. L.M.L.H.A. Hermans (1951)

Benoemd in 2004

Overige functies:

Voorzitter Koninklijke Vereniging MKB Nederland

Voorzitter Nederlands Uitgevers Verbond

Lid RvC Sportclub Heerenveen

Lid Sociaal-Economische Raad

Adviseur Ernst & Young

dr. G. Benedictus (1952)

Benoemd in 2004

Overige functies:

Directeur/eigenaar organisatie adviesbureau

Voorzitter Noordelijke Land- en Tuinbouworganisatie

Voorzitter AOC

Voorzitter Agrarische Natuurvereniging "Tusken Skarren en Marren"

Lid Landbouwadvisiecommissie Van Hall Instituut

Lid Provinciale Staten van Fryslân

A. Oosterhof (1947)

Benoemd in 2004

Overige functies:

Akkerbouwer

Wethouder Gemeente Dongeradeel

Voorzitter sociale werkplaats Oostergo

Lid College van Telers HZPC

Vestigingen van de bank

Rayon Leeuwarden

Berlikum	It Skil 2
Franeker	Voorstraat 2
Gytsjerk	R. van Nautaweg 51
Harlingen	Noorderhaven 114
Hurdegaryp	Easteromwei 1
Leeuwarden	Borniastraat 2
Leeuwarden	Brandemeer 98
Leeuwarden	Havingastate 5
Leeuwarden	Zaailand 108
Sint Annaparochie	Statenweg 11
Stiens	Wythústerwei 14

Rayon Heerenveen

Balk	Van Swinderenstraat 59
Bolsward	Jongemastraat 41
Grou	Mr. P.J. Troelstrawei 6
Heerenveen	Nieuwstraat 4
Joure	Midstraat 20
Koudum	Hoofdstraat 1
Lemmer	Vissersburen 88
Sneek	Hegedyk 9
Witmarsum	Kerkplein 1
Wolvega	Van Harenstraat 46

Rayon Drachten

Buitenpost	Kuipersweg 32
Burgum	Bulthuis singel 1
Damwoude	Hoofdweg 10
Dokkum	De Dijk 4
Drachten	Burg. Wuiteweg 27
Gorredijk	Hofland 2
Grootegast	Hoofdstraat 96
Oosterwolde	Dertien Aprilstraat 2
Surhuisterveen	Torenplein 7
Zwaagwesteinde	Schoolstraat 30

Rayon Groningen

Groningen	Paterswoldseweg 811
-----------	---------------------

Rayon Alkmaar

Alkmaar	Robijnstraat 96
---------	-----------------

Rayon Assen

Assen	Oostersingel 11
-------	-----------------

Rayon Zwolle

Zwolle	Burg. van Royensingel 10
--------	--------------------------

Rayon Enschede

Enschede	M. Harpertsz Tromplaan 52
----------	---------------------------

Dochterondernemingen

Dochterondernemingen

Situatie per 31-12-2005

Aecum B.V., Houten	A.R. Damhof, directeur
Brandsma Assurantiën B.V., Heerenveen	Th. van der Meulen, directeur
Friese Participatie Maatschappij B.V., Leeuwarden	mr. J. Ritchi, directeur
Friesland Bank Assuradeuren B.V., Leeuwarden	Th. van der Meulen, directeur
Friesland Bank Assurantiën B.V., Leeuwarden	Th. van der Meulen, directeur
Friesland Bank Investments B.V., Leeuwarden	mr. J. Ritchi, directeur
Friesland Bank Participaties B.V., Leeuwarden	mr. J. Ritchi, directeur
B.V. Haarlemse Participatie Maatschappij, Haarlem	mr. J. Ritchi, directeur
Overijsselse Participatie Maatschappij B.V., Enschede	mr. J. Ritchi, directeur W. Bonvanie RA, directeur

COLOFON

Productie: Friesland Bank, Corporate Communication

Fotografie: Erik en Petra Hesmerg, Sneek

Ontwerp: Gert Jan Slagter, Groningen

Opmaak en digitale beeldbewerking: Letter & Lijn, Groningen

Druk: Verenigde Jouster Drukkerijen VJD BV, Joure